

ULKOSUOMALAISPARLAMENTTI
UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTET – FINNISH EXPATRIATE PARLIAMENT

**RESOLUTIONER ANTAGNA VID
UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS
SJUNDE ORDINARIE SESSION
26.–27.10.2012**

INLEDNING

Utlandsfinländarparlamentet grundades i augusti 1997 som ett gemensamt intressebevaknings- och samarbetsforum för de utlandsfinländare som bor på olika håll i världen. Parlamentet fungerar som en öppen och demokratisk kanal genom vilken utlandsfinländarnas gemensamma beslut förmedlas vidare till den finländska staten, näringslivet och icke-statliga organisationer. Dessutom är utlandsfinländarparlamentets uppgift att fungera som inflytandekanal så att utlandsfinländarnas synpunkter noteras då beslut fattas i den offentliga förvaltningen.

På hösten 2012 hade 502 utlandsfinländska sammanslutningar från 37 olika länder ratificerat utlandsfinländarparlamentets stadgar.

Utlandsfinländarparlamentet samlades till sin sjunde ordinarie session den 26–27.10.2012 vid Helsingfors universitet. Utlandsfinländarparlamentets medlemsorganisationer inlämnade 36 motioner som parlamentets delegater behandlade i sju olika utskott. Förslagen behandlades slutligen vid parlamentets plenum, där alla delegater hade rätt att rösta om huruvida resolutionerna skulle antas eller förkastas.

Det är utlandsfinländarparlamentets presidium som bär ansvaret för att främja resolutionerna från utlandsfinländarparlamentets sessioner. Presidiet är ansvarigt för sitt arbete och avrapporterar till utlandsfinländarparlamentets plenarsammanträde, vars delegater har bekräftat presidiet. Presidiet övervakar och styr intressebevakningsarbetet som utförs av sekretariatet (i Finland-Samfundet r.f.) å utlandsfinländarparlamentets vägnar.

Det praktiska intressebevakningsarbetet som utförs av presidiet koncentreras kring de presidiemöten som anordnas två gånger om året i Helsingfors. Mellan dessa möten är sekretariatet, dvs. Finland-Samfundet r.f., ansvarigt för uppföljningen av resolutionerna och intressebevakningsarbetet. Finland-Samfundet r.f. är en expertorganisation vad gäller frågor som berör utlandsfinländare och har således en viktig ställning i utlandsfinländarparlamentets och presidiets arbete.

Presidiets centrala målsättningar under parlamentets följande mandatperiod år 2012–2015 grundar sig på såväl de senaste resolutionerna som tidigare resolutioner och dessutom på eventuella övriga aktuella frågor som berör utlandsfinländare.

Under parlamentets följande mandatperiod vill presidiet lyfta fram följande frågor som särskilda huvudmålsättningar:

- Att verkställa brevröstning för utlandsfinländare.
- Att trygga verksamheten i Finlandskolorna och att stöda utbildning, modersmål och kultur för utlandsfinländska barn och unga.
- Att stöda åldrande utlandsfinländare.
- Att trygga de tjänster som utrikesministeriet tillhandahåller till finländska medborgare som bor utomlands.
- Att värna om utlandsfinländarnas och återvandrandarnas goda relationer till Finland och att se till att de integreras i det finländska samhället.
- Att utarbeta det utlandsfinländarpolitiska programmet, godkänna det och tillämpa det inom alla förvaltningsområden.
- Att stöda lokal verksamhet för utlandsfinländare samt lokala föreningar för utlandsfinländare så att de har en framtid och är livskraftiga.

Denna publikation innehåller de 36 resolutioner som behandlats vid sessionen inklusive bakgrundsutredningarna. Bakgrundsutredningarna har utarbetats av personalen vid Finland-Samfundet r.f.

Protokollet, resolutionerna, deltagarförteckningarna, talen av republikens president och riksdagens talman samt annan information om sessionen finns på Utlandsfinländarparlamentets hemsida på Internet på adressen <http://www.usp.fi/> – Sessionen 2012.

RESOLUTIONER ANTAGNA VID UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS SJUNDE ORDINARIE SESSION

I	Resolutioner om politiska och officiella frågor.....	6
II	Resolutioner om medborgarskapsfrågor.....	9
III	Resolutioner om seniorfrågor.....	14
IV	Resolutioner om sociala frågor	17
V	Resolutioner om ungdoms- samt studie- och utbildningsfrågor.....	24
VI	Resolutioner om kulturfrågor.....	27
VII	Resolutioner om ekonomi- och informationsfrågor	29

I RESOLUTIONER OM POLITISKA OCH OFFICIELLA FRÅGOR

1. De finländska honorärkonsulernas roll och uppgifter

Finland har fyra typer av honorära konsulatrepresentationer i utlandet: honorära generalkonsuler, honorärkonsuler, honorära vicekonsuler och konsularagenter, och de är totalt omkring 400 ute i världen. Det finns finländska honorärkonsulat i nästan alla länder där Finland har ambassad eller ackrediterad ambassadör i något annat stationeringsland. Dessutom finns det honorärkonsulat i en del länder där Finland inte har ackrediterad ambassadör, men det har ansetts nödvändigt att utnämna en honorärkonsul. Honorärkonsulerna kan ha antingen medborgarskap i stationeringslandet eller finländskt medborgarskap; i undantagsfall också medborgarskap i ett tredjeland, exempelvis ett annat nordiskt land eller en EU-medlemsstat.

Systemet med honorärkonsuler regleras av internationella avtal, nationell lagstiftning samt internationell och nationell praxis. Exempelvis Ryssland har inga honorärkonsuler alls eftersom de inte ingår i landets traditioner.

Honorärkonsulaten är en del av Finlands utrikesrepresentation. Honorärkonsulerna ska tillsammans med Finlands utrikesförvaltning representera Finland samt bevaka Finlands och finländska medborgares intressen och rättigheter inom ramen för sina befogenheter. Verksamheten är fokuserad på följande:

- att värna finländska medborgares intressen
- att tillhandahålla rådgivning och service för att främja ekonomiska, kommersiella och kulturella relationer
- att hålla kontakten med finländska kolonier.

Som regel är honorärkonsulerna underställda lagstiftningen i sina stationeringsländer. Folkrättsliga normer och finländsk lagstiftning tillämpas på deras verksamhet som honorärkonsuler. Uppdraget som honorärkonsul är ett hedersuppdrag och det är inte förenat med lön, skyldigheter eller sanktioner. Kostnadsersättningar förekommer sällan.

Enligt utrikesministeriet fäster man vid valet av honorärkonsul avseende vid personens sociala ställning, samhällsliga nätverksbyggande, personliga egenskaper, motivation och kännedom om Finland. Dessutom tar man hänsyn till tekniska förutsättningar (särskilt lokaler, sekreterartjänster och språkkunskaper). Honorärkonsulerna förutsätts ordna sin verksamhet och sina lokaler på egen bekostnad. Finlands ackrediterade ambassadörer i det aktuella landet förbereder rekryteringen av en honorärkonsul och lägger fram ett förslag till kandidat för ministeriet. Det är sedan ministeriet som utnämner honorärkonsuln. Som regel utnämns honorärkonsulerna tillsvidare och bara i undantagsfall

för viss tid om det finns särskilda skäl för detta. Honorärkonsulerna avrapporterar årligen sin verksamhet i en årsberättelse.

Beskickningarna svarar för att introducera honorärkonsulerna i verksamheten. Honorärkonsuler arbetar inte under tjänsteansvar. Ansvarsfrågan är löst på så sätt att utrikesministeriet har rätt att befria en honorärkonsul från sitt uppdrag. Det är den lokala ambassaden som är ansvarig om en honorärkonsul försummar sina uppgifter eller om det i övrigt uppstår problem med uppdraget eller personen. Också ministeriet i Helsingfors kan ta på sig att utreda frågan.

Våren 2012 diskuterade utlandsfinländarparlamentets presidium frågan med företrädare för utrikesministeriet. Om vissa tjänster, exempelvis att förrätta val, anförtros honorärkonsulerna, måste uppdragen ordnas så att de verkligen betjänarna finländarna, underströk presidiet. Det är sannolikt att sparmålen leder till att utrikesförvaltningen allt oftare kommer att anlita honorärkonsulerna för olika uppgifter. Presidiet framhöll att man måste se till att honorärkonsuler som eventuellt ersätter ambassadernas konsulära service tillhandahåller service för finländare och finska medborgare, om honorärkonsulernas uppgifter utvidgas. Trots sparmålen måste det säkerställas att kvaliteten på servicen inte försämras.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet föreslår att utrikesministeriet och Finland-Samfundet informerar de lokala grupperna av finländare om de finländska honorärkonsulernas roll och skyldigheter. Honorärkonsulerna bör regelbundet hålla kontakt med de lokala grupperna av finländare. Likaså förutsätter parlamentet att de som utnämns till honorärkonsuler ska vara intresserade av kulturen i Finland.

2. Statssekreterartjänst för utlandsfinländare

I motionen föreslås det att en statssekreterare enligt svensk modell ska ha hand om utlandsfinländarnas frågor. I Finland biträder statssekreterarna ministrarna i frågor som gäller politisk styrning och beredning av ärenden. Utifrån anvisningar från ministrarna företräder och biträder de ministrarna i att formulera politiska strategier, koordinera ärenden mellan ministerierna och samordna ståndpunkter.

Statssekreterarna utnämns för samma mandattid

som ministrarna och de arbetar inom ramen för sina ministrars personliga förtroende. Om statssekreterare behövs eller inte bedöms i samband med regeringsbildningen. I dagsläget har Finland tretton statssekreterare och nitton ministrar. Alla ministrar har således inte en statssekreterare. Samtidigt är statssekreteraren den högsta tjänstemannen vid finansministeriet och utrikesministeriet och motsvarar således kanslichefen vid de övriga ministerierna. Finansministeriet har också en politisk statssekreterare.

Av tradition är det arbetsministeriet som har haft hand om utlandsfinländarnas frågor. Via arbetsministeriet har Finland-Samfundets tidning Suomen Silta fått bidrag sedan 1989.

År 2007 när Matti Vanhanens andra regering bildades flyttades en del av arbetsministeriets funktioner över till inrikesministeriet, också frågor som gäller utlandsfinländare. Sedan dess har alltså inrikesministern varit den minister som ansvarar för utlandsfinländska frågor. För närvarande är Päivi Räsänen (kd) inrikesminister och Marjo Anttoora hennes statssekreterare. Presidiet träffar regelbundet ministern eller hennes statssekreterare. Administrativt sett hör utlandsfinländska frågor till migrationsavdelningen på inrikesministeriet.

Sedan 1998 har Finland-Samfundet fått verksamhetsbidrag via undervisningsministeriets budgetmedel. Det är utrikesministeriet som svarar för myndighetsservice till finländare bosatta utomlands och hjälp i nödsituationer (konsulär hjälp) till finländare som vistas tillfälligt utomlands.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Regeringen har redan nu en minister med ansvar för utlandsfinländska frågor. Arbetet i Finland-Samfundet täcker in den verksamhet som motionen föreslår. Utlandsfinländska frågor handläggs i ett flertal ministerier och det finns därför ingen anledning att inrätta en ny samordnande instans. Utlandsfinländarparlamentet konstaterar att motionen följaktligen inte föranleder några åtgärder.

3. Konsulär service på Pattaya i Thailand

Finlands utrikesrepresentation består av diplomatiska beskickningar och konsulära beskickningar. De konsulära beskickningarna är generalkonsulat, konsulat och separata enheter som hör till ett generalkonsulat som leds av en utsänd tjänsteman eller honorärkonsulat som leds av en honorärkonsul. Utöver beskickningarna har Finland ungefär 400 honorärkonsulat.

I Thailand har Finland två honorärkonsulat, ett honorärt generalkonsulat på Phuket i södra Thailand och ett honorärkonsulat i Chiang Mai i norra Thailand. Konsulaten leds av en honorärkonsul.

Honorärkonsulerna bevakar rättigheterna för fin-

ländare som vistas i deras distrikt och utländska medborgare som är fast bosatta i Finland. De kan ge råd och hjälpa nödställda finländska medborgare som vistas tillfälligt i utlandet och utländska medborgare som är fast bosatta i Finland när det gäller kontakter med lokala myndigheter eller information om var närmaste finländska ambassad eller konsulat finns. Via honorärkonsulaten kan man få vissa notarieintyg. Honorärkonsulerna tar inte emot passansökningar och har inte hand om ärenden som gäller visering eller uppehållstillstånd. Däremot kan man efter överenskommelse avhämta färdiga pass på honorärkonsulaten. Honorärkonsulerna kan inte bistå som rättegångsbiträden eller rådgivare i rättsliga frågor.

I motionen efterlyses en enhet som tillhandahåller konsulär service, det vill säga en enhet som leds av en utsänd tjänsteman från Finland. I dagsläget finns det sju sådana konsulat med utsända tjänstemän vid ambassader ute i världen: Australien (Sidney), Kina (Hongkong, Shanghai), Tyskland (Hamburg), Sverige (Göteborg) och USA (Los Angeles, New York).

Utrikesministeriet har meddelat att beskickningarna måste bli färre på grund av sparmålen. Av omkostnadsanslagen måste ungefär 13 miljoner euro sparas in och för att det ska lyckas måste ett flertal ambassader och enheter stängas ute i världen. Nettobesparingen av att stänga enskilda beskickningar är 300 000 euro så det kan hända att upp till femton beskickningar stängs utöver alla andra sparbetting. Nya beslut om att stänga enheter är således att vänta utöver de enheter som det redan har fattats beslut om eller som redan har dragits in, det vill säga Manila (2012), Caracas (2011), Islamabad (2012), Göteborg (2011), Kanton (2012), Las Palmas (2012), Kapstaden (2011), Hamburg (2013) och Sidney (2013). Nya enheter planeras emellertid för Minsk och Murmask.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet uppmanar utrikesministeriet att utreda behovet av konsulär service på Pattaya i Thailand.

4. Det bör stå "körkort" också på engelska på finländska körkort

En ny körkortslag träder i kraft den 19 januari 2013 i Finland och de nya körkortet ändrar utseende. Lagändringen grundar sig på EU:s tredje körkortsdirektiv som antogs av Europaparlamentet 2006. Enligt direktivet ska alla nya körkort i Europa följa en samordnad europeisk körkortmodell. Körkort av nuvarande modell gäller till och med den 18 januari 2033, också om den antecknade giltighetstiden är längre.

Automobilförbundets turistservice ger information om vilka bestämmelser och krav på dokument som gäller i olika länder för bilförare, exempelvis om internationella körkort och USA-bilaga. IDP International

Drivning Permit är den officiella översättningen för internationellt körkort. I Finland kan man ansöka om två olika typer av internationellt körkort som är fastlagda i de internationella konventionerna om vägtrafik som undertecknades i Genève 1949 och i Wien 1968. På sin webbsida har Automobilförbundet information om i vilka länder det krävs internationellt körkort. Finländska körkortsinnehavare får internationellt körkort från Automobilförbundet.

Den som kör bil i USA kan välja mellan internationellt körkort och en översättningsbilaga för USA, som grundar sig på en resolution om underlättande av turism och erkännande av utländska dokument från FN-organet ECOSOC. I bilagan bekräftas det på engelska att det finländska körkortet ger rätt att köra bil i USA. Det kan förekomma att bilagan inte godkänns i alla delstater eftersom USA inte har någon lagstiftning om USA-bilagan. Också översättningsbilagan för USA tillhandahålls av Automobilförbundet. Innehavare av finländskt körkort som är au pair, arbetar eller studerar i USA måste vanligen skaffa amerikanskt körkort.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet konstaterar att motionen inte föranleder några åtgärder.

5. Ändring i arvslagstiftningen

a. Lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) bör ses över när det gäller hur arvingar måste betala arvsskatt på egendom trots att de på grund av efterlevande makes eller makas nyttjanderätt inte får besittningsrätt till kvarlåtenskap som de ärvt. Den efterlevande makens eller makans livslånga nyttjanderätt kan rentav resultera i att arvingarna inte får tillgång till sitt arv förrän efter många år eller ens hinner få det före sin egen död trots att de har betalat arvsskatt på arvet.

b. Lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) bör också ses över i det hänseendet att den skattefria andelen måste höjas betydligt bland annat för att den är betydligt större i andra stater, om de över huvud taget längre har någon lag om skatt på arv och gåva.

c. Lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) bör vidare ses över av den anledningen att den kränker likabehandlingsprincipen och därför bör upphävas helt och hållet. Det är inte fråga om hur acceptabel skatt på arv och gåva är, utan om att det i själva verket bara är vissa delar av befolkningen som betalar skatt på arv och gåva, medan de som har betydande förmögenhet kan komma undan skatterna genom att föra över sin förmögenhet till platser (skatteparadis) där det inte finns någon skatt på arv och gåva eller investera den på ett sätt som befriar dem helt och hållet från skatt.

Motionerna ovan kan särskilt motiveras med att finländare bosatta utomlands och deras företrädare i Finland får känna av problemen och har allt svårare att försvara dem till fördel för det finländska rättssys-

temet. Det handlar alltså om utomlands bosatta finländares intressen när de i de stater där de är bosatta ska försvara den finländska rättsstaten. Åtminstone i fallen ovan är detta förknippat med stora svårigheter eller känns inte särskilt trovärdigt.

d. Tiden för att förrätta bouppteckning och lämna in bouppteckningsinstrumentet bör förlängas för skattskyldiga bosatta utomlands utan att man ska behöva an hålla om förlängd tid de tre första månaderna.

Vanligen räcker inte de gällande fristerna till om den skattskyldige bor i någon annan stat än Finland och han eller hon dessutom har språksvårigheter med att ordna bouppteckning i tid. Försenad ansökan om förlängd tid spelar ingen roll (jfr 20 kap. 1 § i ärvdabalken) när fristerna i de flesta fall hunnit gå ut.

e. I ärvdabalken bör kap. 16 och 17 preciseras eftersom de inte tillräckligt tydligt säger ut när en arvinge anses ha tagit emot eller avstått från arv. Detta gäller i allt större omfattning delägare i dödsbon som är bosatta utomlands och får reda på att de är delägare eller arvingar först ganska sent, om de över huvud taget blir informerade.

Efterlevande makes eller makas ställning. Den finländska ärvdabalken (40/1965) föreskriver vem som ska få kvarlåtenskap efter en avliden person. Bröstarvingarna, det vill säga barnen, går före den efterlevande maken eller maken i arvsordningen, men den efterlevande maken eller maken har rätt att besitta kvarlåtenskapen i oskiftat bo. I sådana fall skiftas boet först efter att den efterlevande maken eller maken har avlidit. Bröstarvingar kan dock kräva att boskifte görs genast. Då måste den efterlevande maken eller maken få makarnas gemensamma hem eller någon annan bostad i kvarlåtenskapen som lämpar sig som bostad i sin besittning, om en sådan bostad inte ingår i den efterlevande makens eller makans personliga förmögenhet. Dessutom har den efterlevande maken eller maken rätt att besitta sedvanligt lösöre. Sambor ärver inte varandra och den efterlevande makens eller makans rätt att besitta kvarlåtenskap gäller inte sambor. I bouppteckningsinstrumentet efter arvlåtarens död ska det antecknas om den efterlevande maken eller maken utnyttjar sin besittningsrätt.

Besittningsrätten sänker värdet på arvingarnas arvslott och minskar arvsskatten på den eftersom det kapitaliserade värdet på besittningsrätten först dras av från arvet. Den som innehar besittningsrätten behöver inte betala arvsskatt på sin besittningsrätt. Det kapitaliserade värdet bör alltid i första hand grunda sig på den faktiska årliga avkastningen från den förmån som besittningsrätten innebär. Men det är ofta mycket svårt att ta reda på den faktiska avkastningen. Följaktligen tillämpar skattemyndigheten som regel en kalkylerad årlig avkastning som är en viss procentsats, vanligen tre eller fem, av värdet på den egendom som ingår i besittningsrätten. Högsta förvaltningsdomstolen har i ett avgörande lagt fast värdet på den årliga besittningsrätten till fem procent av egendomens värde. Fem procent är den procentsats som exempelvis tillämpas på fast bostad. På fritidsbostäder brukar värdet på besittningsrätten vara tre procent.

Det kapitaliserade värdet på livslång besittningsrätt är beroende av rättsförvärvarens ålder. Ett exempel: En 50-årig efterlevande make får med stöd av lagen besittningsrätt till den avlidnas bostad. Varken dödsboet eller den efterlevande maken har några andra tillgångar eller skulder. Därmed är värdet på den avlidna makans egendom detsamma som arvsskattevärdet, som är 70 000 euro. Den avlidna har ett barn och den efterlevande maken har giftorätt till makans egendom. Följaktligen anser skattemyndigheten att besittningsrätten bara gäller arvingens kalkylerade andel, det vill säga hälften av hela bostadens värde (35 000 euro).

Den årliga avkastningen på förmånen genom arvslotten är $\frac{1}{2} \times 70\,000 \times 5\% = 1\,750$. Det kapitaliserade värdet på förmånen är $1\,750 \text{ euro} \times 11 = 19\,250$ euro. Värdet dras av från värdet på den skattepliktiga kvarlåtenskapen som är 35 000 euro. Arvingens slutliga andel blir 15 750 euro som han eller hon inte behöver betala skatt på. På grund av den fortlöpande besittningsrätten är arvsskatten alltså lägre.

Det ingår i varje stats suveränitet att lagstifta om arv och skatt. I bilaterala skatteöverenskommelser kan stater avtala om ömsesidig skattepraxis. Det är dock omöjligt att kräva att alla länder ska ha identisk lagsättning om arv och skatter.

Bland annat Sverige har avskaffat arvsskatten och i Finland finns det en viss politiskt press på att avskaffa den. I det rådande ekonomiska läget är det dock inte sannolikt att så kommer att ske.

Det finns ingen globalt rättvis beskattning och ingenting hindrar att långinkomsttagare ger sina arvingar egendom före sin död. Var och en kan ägna sig åt skatteplanering.

Bouppteckning måste förrättas när en person som är stadigvarande bosatt i Finland avlider. Den visar vilka tillgångar och skulder den avlidne hade vid sin död och den utgör grunden för arvsskatten. Bouppteckning ska förrättas inom tre månader efter arvlåtarens död. Man kan ansöka om förlängd tid på skattebyrån.

Bouppteckning ska förrättas av den som uppger boet (person som är bäst förtrogen med boets ställning eller i övrigt har hand om egendomen). Ärvdabalken förpliktigar den som uppger boet att i bouppteckningsinstrumentet teckna en försäkran under edlig förpliktelse att hans eller hennes uppgifter till bouppteckningen är riktiga och att ingenting med vilja och vetskap är utelämnat.

Bouppteckningsinstrumentet inklusive bilagor ska inom en månad efter bouppteckningen lämnas in på skattebyrån på den ort som var den avlidnes sista hemvist. Skattebyrån ger vid behov en kopia av bouppteckningsinstrumentet.

Om någon dör i Finland utan att ha nära släktingar är det myndigheterna som startar bouppteckningsprocessen. Då utreds det om det finns arvingar i Finland eller i utlandet och myndigheten ansöker om förlängd tid om det är nödvändigt. I anvisningar från Skatteförvaltningen står det att bouppteckningen ska innehålla "tillräcklig släktutredning". Arvingar kan också i förekommande fall anhålla om längre tid. De kan desutom ge en tredje part i uppdrag att upprätta bouppteckningsinstrumentet.

Det går inte att förlänga bouppteckningstiden bara för en grupp. Det ligger i skattemyndighetens och dödsboets intresse att så snabbt som möjligt utreda den avlidnes tillgångar och skulder.

I Finland beskattas varje arvtagares eller testamentstagares arvslott särskilt och skatt påförs särskilt för varje arv. Principen är att var och en ska betala skatt efter sin skattebetalningsförmåga. När arvskifte har förrättats och skiftesinstrumentet har lämnats in till Skatteförvaltningen, ligger arvslotten till grund för beskattningen och den räknas ut utifrån skiftesinstrumentet. Om skattemyndigheten inte har tillgång till skiftesinstrumentet, räknas arvslotten ut på bouppteckningsinstrumentet. Man talar då om avvittringskalkyl. Arvsskatten kan senare rättas för att motsvara det faktiska arvskiftet. Arvsskatt påförs av skattebyrån i det område där arvlåtaren var bosatt vid sin död. Bouppteckningsinstrumentet är alltså samtidigt en skattedeclaration. Vid bouppteckningen ska arvingarna uppge om de tar emot eller avstår från arvet.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet ser med oro på de negativa effekterna av lagen om skatt på arv och gåva och ärvdabalken, särskilt för finländare bosatta i utlandet. Utlandsfinländarparlamentet beslutade att motionen överförs till presidiet som ska utreda frågan och i förekommande fall låta den gå vidare till det behöriga ministeriet.

II RESOLUTIONER OM MEDBORGARSKAPSFRÅGOR

6. Brevröstning åt utlandsfinländare

Ett av utlandsfinländarparlamentets viktigaste och mest långsiktiga mål har varit att tillåta brevrostning åt utlandsfinländare (Resolutionerna 31/2000, 68/2002, 64/2005 och 50/2007 och 3/2010). Ute i världen finns

det många exempel på att brevrostning är ett fungerande alternativ för medborgare som inte bor i sitt hemland. Utanför Europa tillämpas brevrostning bl.a. i Australien, Kanada, Förenta staterna och Nya Zeeland. Bland medlemsländerna i EU är det endast Finland, Danmark och Frankrike som inte ger möjlighet

till brevröstning åt sina medborgare om dessa inte bor i hemlandet.

Justitieministeriet har redan i många års tid utrett möjligheterna till brevröstning.

Utgångspunkten för utlandsfinländarparlamentets förslag och det arbete som hittills gjorts i justitieministeriet är den mall för brevröstning som tillämpas i Sverige. År 2008 gjorde justitieministeriet en studie där det framlades ett förslag om att tillåta brevröstning i Finland enligt den mall för brevröstning som finns i Sverige. På grundval av denna studie sändes en begäran om utlåtande till centrala parter i början av år 2010. Resultatet var att lagen inte började beredas.

På våren 2012 begärde justitieministeriet regeringspartierna inkomma med ett ställningstagande om huruvida brevröstning skulle tillåtas för utlandsfinländare.

Enligt de uppgifter som sekretariatet fått finns det inte någon som har motsatt sig projektet. Arbetet med beredningen av en lag som tillåter brevröstning kan inledas efter kommunalvalen, i november 2012.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet föreslår att vallagen skyndsamt ska ändras så att det blir tillåtet för utlandsfinländare att rösta brevledes i nationella val.

7. En egen valkrets skulle aktivera utlandsfinländarna

Vid varje session för utlandsfinländarparlamentet har man behandlat en motion om en egen valkrets för utlandsfinländare. I samband med den konstituerande sessionen (1997) antogs följande resolution: Utlandsfinländarparlamentet uppmanar Finlands regering att göra en utredning av möjligheterna att grunda en valkrets för utlandsfinländarna. Ärendet togs upp bland annat i arbetsministeriets dåvarande sektion för utlandsfinländare, dvs. en sektion som var underställd delegationen för flykting- och migrationsfrågor (sedermera delegationen för etniska relationer). Emellertid väckte detta inte något intresse, och man började inte driva vidare denna fråga. Efter detta har inte UFP antagit någon resolution med syftet att konkret inrätta en egen valkrets för utlandsfinländarna.

Man har motiverat en valkrets för utlandsfinländare med att en sådan valkrets skulle öka utlandsfinländarnas röstningsaktivitet, och dessutom skulle det politiska intresset för frågor som gäller utlandsfinländare öka i Finland.

I diskussionen om en egen valkrets har det lagts fram förslag om två olika modeller:

1. Att enbart utlandsfinländare skulle ingå i valkretsen.
2. Att koncentrera alla utlandsfinländare till en befintlig valkrets, till exempel Helsingfors valkrets.

Utlandsfinländarnas röstningsaktivitet i de landsom-

fattande valen i Finland har legat på en låg nivå. I riksdagsvalet 2011 var röstningsprocenten för finländare som bor utomlands 10,6 procent (och då fanns det 227 844 röstberättigade, varav 104 252 bodde i Sverige), medan röstningsprocenten för personer bosatta i Finland var 70,5 % (och då fanns det 4 159 857 personer som var röstberättigade). I presidentvalet 2012 var röstningsprocenten för finländare som bor utomlands 13,9 procent, och då fanns det 230 422 röstberättigade, varav 104 751 bodde i Sverige (bland de finländska medborgare som bor i Sverige förhandsröstade cirka 12,5 procent av de röstberättigade vid båda valomgångarna). I presidentvalet var röstningsprocenten för personer bosatta i Finland 72,8 (och då fanns det 4 172 200 röstberättigade).

I den andra modellen som ingår i denna motion föreslås att alla utlandsfinländare skulle överföras till en befintlig valkrets (Helsingfors valkrets). Enligt 18 § i vallagen ska utlandsfinländare i röstberättigad ålder rösta i den valkrets i vilken dennes senaste hemkommun fanns i Finland (dvs. folkbokföringskommunen). Om den berörda utlandsfinländaren inte har haft någon hemkommun i Finland, fastställs dennes folkbokföringskommun efter moderns, faderns eller makens/makans hemkommun eller folkbokföringskommun. Om folkbokföringskommunen inte tillhör finländskt territorium, anges den berörda utlandsfinländarens röstningsområde som 090B i Helsingfors valkrets, dvs. utlandsfinländare utan hemkommun. I Helsingfors valkrets fanns det 44 721 personer som bodde utomlands i 2011 års riksdagsval. Om alla utlandsfinländare skulle överföras till Helsingfors valkrets, får valkretsen cirka 184 000 nya röstberättigade i tillägg till de cirka 503 000 som tillhör valkretsen för närvarande. Detta skulle innebära en betydande ökning av Helsingfors valkrets.

Reformen av valkretsarna i Finland avtalades i regeringsförhandlingarna under våren 2011. Regeringen föreslog den 4.10.2012 att vissa valkretsar skulle slås ihop, vilket innebär att Kymmene valkrets och Södra Savolax valkrets slås ihop till Sydöstra Finlands valkrets, samt att Norra Savolax valkrets och Norra Karelen valkrets slås ihop till Savolax-Karelen valkrets. Antalet valkretsar i kontinentala Finland skulle därmed bli 12 (för närvarande är de 14 till antalet). De övriga valkretsarna i kontinentala Finland och valkretsen i landskapet Åland skulle förbli som de är.

Avsikten är att reformen ska träda i kraft i samband med följande riksdagsval 2015. Syftet med reformen är att öka proportionaliteten i riksdagsvalen genom att organisera de befintliga valkretsarna så att de blir jämnare till storleken. I små valkretsar behövs en större andel av de avgivna rösterna än i stora valkretsar för att få in en ledamot i riksdagen.

På grund av detta anses att väljarna i små valkretsar har en annan ställning än väljarna i stora valkretsar. Vid det senaste riksdagsvalet valdes sex riksdagsledamöter från såväl Norra Karelen valkrets som från Södra Savolax valkrets. På grundval av den nuvarande befolkningssituationen skulle 17 riksdagsledamöter väljas in i riksdagen från den nya valkretsen i Sydöstra Finland och 16 från den nya valkretsen i Savo-

lax-Karelen.

Om man skulle grunda en egen valkrets för utlandsfinländare uppstår frågan vilken eller vilka valkretsar som skulle ge upp sina mandat, eftersom antalet riksdagsledamöter knappast skulle ökas. För de politiska partierna är valarbetet utomlands dyrt och partierna har inte anslagit extra medel för detta ändamål. Samma sak gäller möjligheten att utöka den befintliga valkretsen med 184 000 utlandsfinländska röstberättigade, vilket innebär att antalet riksdagsmandat skulle omfördelas mellan valkretsarna. Om röstningsprocenten för utlandsfinländarna stannar kvar på en låg nivå, kommer de politiska partiernas intresse sannolikt inte att väckas så att personer som bor utomlands skulle få en egen valkrets. Arbetet med reformen av valkretsarna pågår för närvarande och har visat att detta är ett mycket känsligt och svårt ämne, och det har varit utmanande för regeringspartierna att uppnå samförstånd om detta.

Justitieministeriets hållning har varit negativ till en valkrets för utlandsfinländare. Justitieministeriet anser inte att det finns motiverade skäl att ändra bestämmelserna i 25 § av grundlagen för utlandsfinländarnas delgällande fördelningen av valkretsar.

Eftersom den nuvarande regeringen efter långa och svåra förhandlingar redan har kommit överens om en reform av valkretsarna, är det mest realistiska alternativet att lyfta fram ärendet om att inrätta en egen valkrets för utlandsfinländare i följande regeringsförhandlingar efter 2015 års riksdagsval.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet anser inte att det för närvarande finns några realistiska möjligheter att grunda en valkrets för utlandsfinländare. Utlandsfinländarparlamentet hoppas att partierna blir mer aktiva i arbetet med de drygt 227 000 röstberättigade utlandsfinländarna.

8. Utlandsfinländarnas deltagande i finländska val – att rösta via Internet är en framtida röstningsmetod som bör tas på allvar och studeras noggrant

Elektronisk omröstning kan genomföras exempelvis via Internet, med mobiltelefon eller med hjälp av en dator i vallokalen på så vis att väljaren matar in sin röst på elektronisk väg. I ungefär 30 länder har man testat eller använt elektronisk utrustning för omröstning i vallokaler. Exempelvis i Nederländerna (2008), på Irland (2009), i Storbritannien (2007) och i Tyskland (2009) konstaterade man efter sådana tester att elektronisk omröstning inte kan börja tillämpas permanent och att man inte ens kan börja utveckla dessa system så att de blir bättre, eftersom det förekom så många problem

med systemen. I Finland testades elektronisk omröstning i vallokalerna i tre kommuner i samband med kommunalvalet 2008. Ungefär 200 röster registrerades inte. Högsta förvaltningsdomstolen krävde att valen skulle förrättas på nytt.

Finlands regering beslutade den 13 januari 2010 att tills vidare avstå från elektronisk omröstning, eftersom erfarenheterna av det test som utfördes i samband med kommunalvalet 2008 var så dåliga, och eftersom man mot bakgrund av erfarenheterna sammantaget sett inte kan få sådana fördelar med att rösta elektroniskt i vallokalen att det skulle löna sig att utveckla systemet så att det blir bättre. För närvarande tillämpas elektronisk omröstning i 11 länder, bland annat i Belgien och i Förenta staterna.

Kanada, Estland, Frankrike och Schweiz har använt sig av Internet i val eller vid folkomröstningar. Estland är det enda land där alla röstberättigade kan rösta via Internet, om de så önskar. I de senaste valen för Riigikogu avgavs ungefär en fjärdedel av alla röster via Internet. Vid valet använde väljarna det elektroniska identitetskort som är obligatoriskt för estniska medborgare. I de nationella valen i Frankrike har medborgare som inte bor i landet kunnat rösta via Internet. I Kanada har man i vissa kommuner kunnat rösta via Internet i lokalvalen. I Schweiz har medborgare som bor utanför landet kunnat rösta via Internet sedan år 2009. I Norge testade man omröstning via Internet i tio kommuner i samband med lokalvalen 2011.

Vad gäller omröstning via Internet finns det tre centrala frågor som bör dryftas: systemets tillförlitlighet, val och amt tillgängligheten/användbarheten.

Att rösta med röstsedlar av papper är tekniskt sett ett tydligt och pålitligt sätt att rösta. Detta system tillämpas som standard även vid bedömning av huruvida elektronisk omröstning är tillförlitlig.

Omröstningar på papper är även enkla att förstå och kontrollera, vilket ökar tillförlitligheten av en sådan omröstning jämfört med elektronisk omröstning. I många länder där man provat på elektronisk omröstning har man slopat det, eftersom tillförlitligheten av sådana omröstningar har ifrågasatts.

I fråga om elektronisk omröstning kunde man inte hitta sådana fördelar som skulle ha vägt tyngre än kraven på säkerhet och i annat fall hade man varit tvungen att sänka på säkerhetskraven.

Då det gäller elektronisk omröstning är även kommersiella aktörer inblandade (dvs. planerarna och leverantörerna av omröstningssystem). Det finländska valsystemet har redan i 100 års tid grundat sig på ett system med valfunktionärer som åtar sig ett förtroendeuppdrag. Syftet med detta system är att garantera att valen förrättas opartiskt och rättvist. Om man övergår till elektronisk omröstning ändras systemets karaktär. I ett demokratiskt system har valens allmänna trovärdighet en stor betydelse. Det grundar sig inte nödvändigtvis på mätbara faktorer. Om man allmänt taget "upplever" att någon fråga eller politisk process är opålitlig, är det möjligt att systemet ifrågasätts, vilket i sin tur är skadligt för legitimiteten av valen och därigenom demokratin.

Val- och rösthemligheten har varit några av de mest centrala principerna i det finländska samhället. Omröstning via Internet innebär att kravet på strikt rösthemlighet ifrågasätts. I detta hänseende motsvarar omröstning via Internet brevröstning. Det är ändå viktigt att säkerställa att väljarna har möjlighet att välja även en sådan omröstningsmetod där fullständig valhemlighet bevaras. Exempelvis i Estland har man försökt bevara rösthemligheten med en s.k. ”öppen” röst, vilket innebär att den röst man avgivit kan ändras och att den röst som man avgivit till sist är den enda som räknas.

I samband med de norska lokalvalen anordnades år 2011 ett test med omröstning via Internet. Där framgick det inte att detta skulle ha ökat på röstningsaktiviteten. Sådana väljare som valde att rösta via Internet skulle ha röstat i alla fall. Det uppstod inte några nya grupper av väljare. I Estland har man ändå kunnat notera att omröstning via Internet har blivit mer populärt med åren. Å andra sidan är det svårt att säga huruvida omröstning via Internet har ökat på röstningsaktiviteten i Estland, eller om det är frågan om samma väljare som bara har bytt till ett nytt system.

I Estland har röstningsprocenten sammantaget sett ökat något, men det har förekommit avsevärda skillnader i röstningsaktivitet mellan olika val.

Genom att ge medborgarna en möjlighet att rösta via Internet, kunde man främja den mycket viktiga principen om demokratiskt deltagande och verkställande av rösträtt på en praktisk nivå.

Många röstberättigade kan inte rösta inom ramen för det nuvarande systemet, även om de skulle vilja göra så, exempelvis funktionshindrade, personer bosatta i avlägsna områden, samt utlandsfinländare.

I diskussionerna kring omröstning via Internet är det i synnerhet principerna om tillgänglighet och tillförlitlighet som står emot varandra.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet stöder projekt genom vilka man främjar möjligheterna att rösta via Internet i framtiden. Detta får emellertid inte stå i vägen för att brevröstning skyndsamt verkställs.

9. Förlängning av giltighetstiden för finländska pass till 10 år och ersättning av kostnaderna för utlandsfinländares passansökningar

Medan priset på ett sedvanligt pass är 54 euro i Finland, kostar det 120 euro om man skaffar det från utlandet. Passet är giltigt i högst fem års tid. Flera länder kräver att passet ska gälla i ytterligare sex månader efter att resan tagit slut, vilket betyder att den verkliga giltighetstiden för ett finländskt pass är högst fyra och ett halvt år. Före reformen med biometriska pass (2006) var ett sedvanligt pass giltigt i högst tio år.

Efter passreformen år 2006 har man kunnat ansöka om pass på elektronisk väg. För att ansöka om ett pass skriver man ut en färdigt ifyllt blankett från befolkningsdatasystemet. På denna blankett finns alla de personuppgifter som behövs. Personen som ansöker om ett pass skriver under sin ansökan och därefter skickas blanketten tillsammans med passfotona och fingeravtrycken vidare så att passet kan färdigställas. Om personuppgifterna på blanketten är felaktiga, ska man först se till att de korrigeras i befolkningsdatasystemet och därefter måste man göra ansökan på nytt. Det är alltså mycket viktigt att personuppgifterna i Finlands befolkningsregister är uppdaterade.

Finländska medborgare som bor i utlandet kan lämna in sin passansökan hos lokalpolisen på vilken ort som helst i Finland på sådana ställen där det finns en kundtjänst som hanterar olika tillstånd, eller i utlandet vid vilken finländsk beskickning som helst där pass beviljas, dvs. ambassader, generalkonsulat och konsulat (dock inte honorärkonsulat). Ansökan om pass ska lämnas in personligen. Sedan den 26.6.2012 ska även barn ha ett eget pass. De kan inte längre resa med sina föräldrars pass, även om de finns förtecknade i de gamla passen som har en giltighetstid på 10 år och som fortfarande är giltiga. Förutom att det är dyrare att skaffa pass utomlands är anskaffningskostnaderna för ett pass ofta höga för utlandsfinländare också på grund av att de får resa långa vägar för att få ett pass.

Ett sätt att göra det lättare för utlandsfinländare att förnya sitt pass är att bevilja pass för tio år. Vid utlandsfinländarparlamentets session år 2010 föreslogs att polisavdelningen vid inrikesministeriet vidtar åtgärder för att finländska pass i framtiden ska beviljas för en giltighetstid på tio år istället för fem år (resolution 4/2010). Polisöverdirektör Mikko Paatero tillkännagav på sommaren 2012 att man strävar efter att återinföra pass med en giltighetstid på tio år. Detta behov grundar sig på att tillståndsförvaltningen hos polisen är särskilt underbemannad och att köerna för att få pass är långa.

Polisavdelningen vid inrikesministeriet ansvarar för att tillverka och reglera biometriska pass. Enligt ett utlåtande från polisavdelningen garanterar tillverkaren av mikrochips att chipsen fungerar i fem år. Enligt experterna håller chipset högst sju år med den nuvarande tekniken. Så fort tekniken för mikrochips utvecklas och tillverkarna kan garantera att chipset håller längre, kommer man att överväga huruvida giltighetstiden för passen ska förlängas. I många länder där biometrisk teknik tillämpas har passen ändå fortfarande haft en giltighetstid på tio år. Några av dessa länder är Kanada, Frankrike, Tyskland, Ungern, Irland, Italien, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Spanien, Danmark, Australien och Norge.

Även om man fortfarande måste vänta på de egentliga tioåriga passen, utreds enligt inrikesministeriet för närvarande möjligheterna att kringgå de tekniska hindren. Avsikten är att rätten till ett pass skulle kunna beviljas sökanden för en tidsperiod på tio år, även om själva dokumentet endast gäller halva tiden. Efter fem år skulle ett pass för den kvarvarande tiden kun-

na beviljas relativt automatiskt. Detta innebär att man inte skulle behöva ta sig till polisstationen för att förnya passet, förutom i sådana fall där personuppgifterna har ändrats. (Inrikesministeriet har inte preciserat hur denna praxis skulle tillämpas på sådana personer som bor utomlands och som ansöker om pass).

I Finland förbereds en reform av passlagen där det föreslås att man inte längre skulle behöva avhämta ett färdigt pass från myndigheterna, utan att passtillverkaren istället i regel ska leverera passet direkt till sökanden. Under inledningsfasen ska den föreslagna ändringen i praktiken gälla enbart sedvanliga pass som beställs med normal levererans, som beviljas åt finländska medborgare och som har en leveransadress i kontinentala Finland. Avsikten är att regeringens proposition överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2012. Åländska pass eller pass som beviljas åt finländska medborgare som bor utomlands kommer således inte att levereras direkt från tillverkaren under den inledande fasen. Senare kunde man utreda huruvida tillverkaren kan leverera passet till adresser i utlandet. Denna praxis försöker man börja tillämpa genast då det är möjligt i vart och ett av målländerna.

I motionen föreslås att en finländsk passansökan även kunde inlämnas till ambassaden för något annat land, om det inte finns någon finländsk beskickning i det berörda landet. I passlagen 6 (3) § (21.7.2006/671) fastställs följande: *En finsk medborgare som befinner sig utomlands kan ansöka om pass hos en finsk ambassad eller ett konsulat som leds av en utsänd tjänsteman eller hos någon annan finsk beskickning med en anställd finsk medborgare som utrikesministeriet har gett befogenhet att utfärda pass. Vid ansökan om pass skall sökanden som identifieringshandling uppvisa en giltig handling varav identiteten framgår. Om sökanden inte kan uppvisa en identifieringshandling, utförs identifieringen av den myndighet som utfärdar passet. På begäran kan beskickningen sända passet till sökanden genom förmedling av ett honorärkonsulat. Passet kan avhämtas av en person som sökanden har bemyndigat. På sökandens begäran kan beskickningen även sända passet per post.*

De befintliga premisserna, dvs. de nuvarande egenskaperna för sådana handlingar med hjälp av vilka en persons identitet kan fastställas, de krav på dataskydd som är kopplade till dessa handlingar, samt kopplingen till de elektroniska system som krävs i samband med förfarandet för beviljande, bidrar enligt inrikesministeriet inte till att främja tanken om att andra än noggrant definierade finländska myndigheter kunde delta i förfarandet för att utfärda handlingarna. Vissa enskilda honorärkonsuler kan beviljas rätt att utfärda ett nödpass åt en finländsk medborgare för dennes hemresa (under förutsättning att den berörda honorärkonsulen är finländsk medborgare och har deltagit i en utbildning om pass). För att utfärda ett nödpass ska den berörda honorärkonsulen alltid först begära tillstånd av utrikesministeriet att göra detta. Inom EU vidareutvecklas samarbetet kring utfärdande av resehandlingar i nödfall, men det handlar alltså endast om att myndigheterna (i praktiken ambassaden) för ett annat EU-land

ska ha rätt att utfärda nödpass.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet uppmanar polisavdelningen vid inrikesministeriet att aktivt fortsätta utredningsarbetet så att finländska pass kan utfärdas för en tidsperiod på tio år istället för fem år. Dessutom föreslår utlandsfinländarparlamentet att expeditionsavgiften som uppbärs för sådana pass som kan ansökas från finländska utlandsbeskickningar ska sänkas.

10. Möjligheten att behålla finländskt medborgarskap vid 22 års ålder

Sådana personer som är medborgare i både Finland och något annat land förlorar sitt finländska medborgarskap vid 22 års ålder om dessa personer inte haft tillräcklig anknytning till Finland. Tillräcklig anknytning innebär att den berörda personen

- är född i Finland och har sin hemkommun i Finland då denne fyller 22 år eller
- har bott i Finland eller ett annat nordiskt land i sammanlagt minst sju år innan denne fyller 22 år eller
- har fått ett finländskt pass vid 18-21 års ålder eller
- har utfört sin militär- eller civiltjänstgöring eller i fråga om kvinnor frivillig vapentjänstgöring vid 18-21 års ålder.

Om inget av dessa villkor uppfylls, kan man behålla sitt medborgarskap genom att meddela någon av de finländska beskickningarna i utlandet eller något av magistraterna i Finland att man vill behålla sitt medborgarskap. Denna anmälan ska formuleras fritt och inlämnas i skriftlig form innan man fyller 22 år.

Migrationsverket meddelar de berörda personerna att de riskerar att förlora sitt medborgarskap vid 22 års ålder och sänder skriftliga anvisningar om hur man ska behålla sitt medborgarskap till sådana finländska medborgare som har haft sin hemkommun i Finland i mindre än sju år, det vill säga även till sådana personer som aldrig har bott i Finland. Brevet sänds årligen till finländska medborgare som fyller 18 år under det ifrågavarande året, som bor utomlands och vars adress finns i det finländska befolkningsdatasystemet. Denna informationskyldighet grundar sig på 37 § i medborgarskapslagen.

Om den berörda personen har förlorat sitt finländska medborgarskap vid 22 års ålder eftersom denne inte har haft tillräcklig anknytning till Finland, kan vederbörande få tillbaka sitt medborgarskap genom anmälan. Denna anmälan görs på Migrationsverkets blankett KAN_7, som kan erhållas från Migrationsverket, från polisen i Finland eller från någon finländsk beskickning i utlandet. En expeditionsavgift (på 240 €) uppbärs för behandlingen av anmälan. Ytterligare uppgifter om hur

man automatiskt bevarar eller förlorar sitt finländska medborgarskap erhålls av de finländska beskickningarna i utlandet (formin.finland.fi/) och magistraterna i Finland (www.maistraatti.fi/sv/) och Migrationsverket (www.migri.fi) - Finskt medborgarskap).

Då en finländsk medborgare bor utomlands, hålls dennes personuppgifter och uppgifter om boningsort i Finland uppdaterade endast om denna person själv ser till att lämna in sina uppgifter på en anmälan till Finland. I lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster fastställs att det är obligatoriskt även för sådana finländska medborgare som vistas i utlandet att omedelbart meddela sådana ändringar av personuppgifter som skett under vederbörandes utlandsvistelse. Sådana ändringar är bland annat uppgifter om äktenskap, namnändring, barnafödelse, skilsmässa och bostadsadress. Man kan inlämna denna anmälan antingen till den närmaste finländska beskickningen i det land där man för närvarande har sin hemvist, eller till magistraten i den senaste hemkommunen i Finland. Anmälan görs genom att tillsända någon av de berörda myndigheterna ett brev eller ett e-postmeddelande med namn och födelsetid på den person som flyttar, samt den nya och den gamla adressen. Ändrade adressuppgifter kan även anmälas genom att fylla i en elektronisk blankett på webbportalen för tjänsten Suomi.fi (www.suomi.fi/svenska). Då adressuppgifterna är uppdaterade i befolkningsdatasystemet, går det snabbare att till exempel få ett finländskt pass. Denna skyldighet gäller inte sådana finländska medborgare som bor i Sverige, eftersom ändringar av personuppgifter förmedlas vidare från Sverige via berörda myndigheter till det finländska befolkningsdatasystemet i enlighet med ett avtal som slutits mellan Finland och Sverige.

Det vore bra om finländare som bor utomlands då

och då kontrollerar att adressen och övriga uppgifter som finns i det finländska befolkningsdatasystemet är uppdaterade. Man kan be magistraten i den hemkommun där man senast bodde i Finland att kontrollera dessa uppgifter, och om man inte känner till sin hemkommun, kan man göra denna begäran till vilken som helst av magistraterna i Finland. Även sådana personer som har både finländskt och svenskt medborgarskap tillråds kontrollera att deras uppgifter är uppdaterade exempelvis innan de skaffar sig ett pass. Ytterligare information erhålls på adressen: www.maistraatti.fi/sv/(Anvisningar för finska medborgare bosatta utomlands).

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet konstaterar att sådana finländska medborgare som fyller 18 år, som bor utomlands och vars adress finns i det finländska befolkningsdatasystemet får ett meddelande av Migrationsverket om att de riskerar att förlora sitt medborgarskap vid 22 års ålder. Denna informationsskyldighet grundar sig på medborgarskapslagen.

Finländska medborgare som bor i utlandet har en lagstadgad skyldighet att omedelbart meddela de finländska myndigheterna om sådana ändringar av personuppgifterna som skett under vederbörandes utlandsvistelse.

Utlandsfinländarparlamentet uppmanar utlandsfinländska sammanslutningar samt finländska myndigheter som t.ex. beskickningar att informera personer som är bosatta utomlands om att det är viktigt att se till att personuppgifterna är uppdaterade.

III RESOLUTIONER OM SENIORFRÅGOR

11. Engelskspråkigt pensionärskort åt utlandsfinländare

Arbetspensionsförsäkrare har sedan 1980-talet beviljat ett s.k. arbetspensionkort till pensionstagare. Kortet, som förnyades hösten 2008, fungerar som ett bevis på att även en i utlandet bosatt kortinnehavare är pensionerad. Kortet har text på finska och svenska, men även på engelska: "This card entitles to discounts for pensioners". Det gamla kortet är fortsatt giltigt i Finland. Det nya arbetspensionkortet kan beställas via den egna arbetspensionsförsäkraren. Kortet kan också beställas via de flesta pensionsförsäkrares webbsidor.

Arbetspensionkortet beviljas för mottagare av ålderspension, förtida ålderspension, permanent full invalidpension eller arbetslöshetspension. Arbetspensionkortet sänds inte tillsammans med pensionsbeslutet utan pensionsförsäkraren sänder kortet separat ef-

ter pensionsbeslutet. Arbetspensionsförsäkrarna TELA är ett samarbetsorgan för arbetspensionsförsäkrarna som består av arbetspensionsförsäkrare som sköter det lagstadgade arbetspensionsskyddet inom den privata och offentliga sektorn. Webbsidan www.tyoe-lakekortti.fi upprätthålls av TELA. FPA beviljar folkpensionkortet (FPA-kortet) till de i Finland bosatta pensionstagare som är under 65 år och som inte får arbetspension.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet konstaterar att finländska arbetspensionstagare har haft tillgång till ett engelskspråkigt pensionärskort sedan 2008 via arbetspensionsförsäkrarna. Därmed föranleder motionen inga ytterligare åtgärder. Utlandsfinländar-

parlamentets sekretariat uppmanas att fortsätta informera om det engelskspråkiga arbetspensionskortet och hur man kan ansöka om det. De pensionstagare som får pension från Finland men inte har ett arbetspensionskort uppmanas att vid behov ta kontakt med den finska ambassaden i det egna landet.

12. Servicehus för återflyttare

Stöd- och serviceboende samt effektiviserat serviceboende tillhandahålls av kommuner, organisationer och privata företagare. Kommunen ska med stöd av socialvårdslagen sörja för ordnandet av boendetjänster. Eftersom ansvaret för åldringsvård hör till kommunerna, kan en återflyttande senior inte ansöka om en plats i ett service- eller seniorhem via det kommunala vårdsystemet innan han eller hon har flyttat till Finland. Antalet äldre kommer att öka i Finland i framtiden. Redan nu finns det i många kommuner för få platser i servicehus. På samma sätt har många privata företag eller stiftelser som erbjuder serviceboende en kölista till de vårdplatser eventuellt blir lediga.

Återflyttande seniorer kan skaffa sig en egen bostadsaktie i ett servicehus eller i ett seniorboende redan innan de flyttar tillbaka till Finland. Eller så flyttar de först till egen bostad eller hyresbostad och söker sig senare till serviceboende.

Suomen Paluumuuttajat ry har upprepade gånger ansökt om finansiering från Penningautomatföreningen för byggandet av ett eget servicehem för återflyttare. Hittills har projektet inte beviljats finansiering. Suomen Paluumuuttajat ry har använt det danska bostadsområdet för återflyttande danska seniorer (Fredensborghusene) som modell och förebild för sina planer. Bostadsområdet har varit verksamt sedan 1960-talet.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet tar inte ställning till själva motionen, men uppmanar sekretariatet att tillsammans med olika föreningar för återflyttare och andra som jobbar med utlandsfinländare utreda vilka möjligheter det finns för finansiering och byggande av servicehus för återflyttare.

13. Tillägg till åldringslagen

Åldrevårdslagen, dvs. lagen om tryggnad av tillgången till social- och hälsovårdstjänster för äldre, är en del av reformen av socialvårdslagstiftningen. Lagen ska träda i kraft från början av juli 2013. Åldrevårdslagens tillämpningsområde är social- och hälsovårdsservice för äldre som tillhandahålls av kommunen och till vissa delar även privat verksamhet. I lagen avses med äldre person en person som har fyllt 75 år. Reglering rörande främjande av hälsa och välfärd gäller även de

personer som får ålderspension.

Den sociala tryggheten för äldre består av olika social- och hälso-tjänster och utkomstskydd. Social- och hälsovårdsministeriet svarar för att tjänsterna för äldre fungerar som de ska. Ministeriet drar upp riktlinjer för äldrepolitiken och verkställer dem genom lagstiftning samt följer upp att reformerna genomförs. Dessutom övervakar ministeriet kvaliteten på tjänsterna genom tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira och regionförvaltningsverk. Ansvaret för att organisera social- och hälsovårdstjänsterna för äldre ligger hos kommunerna.

I socialvårdslagen 710/1982, folkhälsolagen 66/1972 och i lagen om specialiserad sjukvård 1062/1989 finns bestämmelser om de kommunala social- och hälsovårdstjänsterna.

Alla som fyllt 75 år har rätt att på basis av socialvårdslagen få en bedömning av sitt behov av socialservice inom sju dagar från det att kommunens socialmyndighet kontaktats. Författningarna om tidsfrister för intagning för vård (vårdgaranti) ingår i folkhälsolagen och lagen om specialiserad sjukvård.

Avgifterna för kommunala social- och hälsovårdstjänster fastställs i lagen och förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Författningarna om tillsyn och övervakning av den kommunala social- och hälsovården ingår i socialvårdslagen, folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård samt i lagen om tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Privata vårdgivare och tjänsteleverantörer regleras dessutom av lagen om tillsyn över privat socialservice.

Åldrevårdslagen kommer i huvudsak att tillämpas på de social- och hälsovårdstjänster som ligger hos kommunens ansvar, dvs. sådana tjänster som omfattas av den boendebaserade sociala tryggheten. De utomlands bosatta finländare som inte har en hemkommun i Finland står däremot utanför den boendebaserade sociala tryggheten och omfattas av dessa tjänster först då de flyttat tillbaka till Finland.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet tar inte ställning till själva motionen, men framför som önskemål att riksdagen och arbetsgrupperna på social- och hälsovårdsministeriet som bereder en reform av den sociala lagstiftningen tar hänsyn till utlandsfinländare alltid då det är möjligt och ändamålsenligt.

14. Användning av servicesedlar för åldringar och långtidssjuka i Thailand

Lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården ger kommunen möjlighet att erbjuda klienten servicesedlar för social- och hälsovårdstjänster som ordnas

av kommunerna. Kommunen bestämmer hur den ordnar servicen: som kommunens egen produktion, som en köpt tjänst eller om den beviljar klienten en servicesedel.

Kommunen ska föra en förteckning över de serviceproducenter som den godkänner. Kommunen kan godkänna en privat serviceproducent som uppfyller de villkor som om ställs på verksamheten i fråga i lagen om tillsyn över privat socialservice och lagen om privat hälso- och sjukvård. Serviceproducenten ska vara införd i förskottsuppbördsregistret och ha försäkring enligt patientskadlagen eller annan ansvarsförsäkring. De privata serviceproducenternas tjänster ska åtminstone motsvara den nivå som krävs av motsvarande kommunal verksamhet. Dessutom kan kommunen ställa vissa krav som uppfyller de övriga krav som kommunen ställer med avseende på klienters eller klientgruppers behov, tjänsternas kvantitet eller kvalitet eller på förhållandena i kommunen.

Med servicesedlar kan klienter anskaffa sådana social- och hälsovårdstjänster som kommunen eller samkommunen bör ordna för sina invånare. Tjänster som anskaffas med servicesedlar bör ses som alternativ till den service eller tjänst som kommunen eller samkommunen producerar.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet tar inte ställning till själva motionen, eftersom den gäller personer som bor stadigvarande i Finland, omfattas av den boendebaserade sociala tryggheten i Finland och har en hemkommun i Finland. Utlandsfinländarparlamentet uppmanar de personer som tillfälligt vistas utomlands att i frågor som gäller servicesedlar kontakta den egna kommunens kommun- eller stadsfullmäktige och/eller social- och hälsovårdsnämnd, eftersom de fattar beslut om användning, beviljande och övervakning av servicesedlar.

15. Utbetalning av garantipension för utlandsfinländare i undantagsfall

Den sociala tryggheten i Finland består av socialförsäkring och socialvård. Med socialförsäkring avses främst de lagstadgade åtgärder som syftar till att trygga individens utkomst genom försäkringar i vissa sociala risksituationer. Socialförsäkringen omfattar lagstadgad pensionsförsäkring, sjukförsäkring, olycksfallsförsäkring och arbetslöshetsförsäkring.

I Finland består det lagstadgade pensionsskyddet av folkpension och arbetspension som tjänats in genom arbete. Folkpensionen omfattar hela befolkningen. Arbetspensionen omfattar hela arbetskraften, företagna medräknade. Arbetspensionerna kan delas in i den offentliga och den privata sektorns pensioner. Folkpensionen betalas och sköts av Folkpensionsanstalten (FPA) som sorterar under riksdagen. Den privata

sektorns pensionsfrågor sköts av pensionsanstalter. De sorterar under Pensionsskyddscentralen. Den offentliga sektorns arbetspensionstjänster sköts av Kommunernas pensionsförsäkring Keva och Statskontoret. Folkpensionen tryggar en minimiutkomst för alla pensionärer.

Folkpensionens storlek varierar beroende på arbetspensionens storlek. Den som har en liten arbetspension eller ingen arbetspension alls, får folkpension till fullt belopp. Folkpensionen minskar successivt när arbetspensionen ökar. Folkpension utbetalas inte alls om förvärvspensionerna överskrider ett visst gränslöpp. Lagen om garantipension trädde i kraft 1.3.2011. Garantipension är ett grundskydd för den som har haft låg eller ingen inkomst under livet.

Garantipension är en förmån för personer som bor stadigvarande i Finland och utgör en del av den boendebaserade sociala tryggheten i Finland. Alla de som bor stadigvarande i Finland är berättigade till den boendebaserade sociala tryggheten, och t.ex. personens medborgarskap har ingen inverkan på huruvida man beviljas denna förmån eller inte. Alla de som har en stadigvarande bostad och ett hem i Finland och som i huvudsak bor i Finland anses uppfylla kraven.

Det finns bestämmelser om socialskyddet i en flyttningssituation i den egna nationella lagstiftningen, i EU-rätten samt i olika avtal om social trygghet som Finland har slutit. Avtal om social trygghet gäller i regel före den nationella lagstiftningen medan EU-rätten ges företräde framför den nationella lagstiftningen och bestämmelserna i avtal om social trygghet. Största delen av den sociala tryggheten i Finland och i andra EU-länder är boendebaserad. Detta innebär att endast personer som är bosatta i landet i fråga omfattas av den sociala tryggheten.

I lagen om tillämpning av lagstiftningen om boendebaserad social trygghet fastställs vem som anses vara bosatt i Finland och vilka undantag till huvudregeln det finns. I fråga om vissa förmåner är det avgörande om personen enligt hemkommunlagen kan anses ha en hemkommun i Finland.

I Finland avgörs boende enligt § 3, 3a och 4 i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). Garantipension är en minimiförmån enligt artikel 58 i EG-förordningen 883/2004 men den betalas inte utomlands.

Garantipension kan däremot betalas ut till den som vistas tillfälligt utomlands. Garantipension kan också beviljas till en person som fyllt 16 år och som får pension som berättigar till garantipension (till exempel folkpension) eller är invandrare i enlighet med lagen om garantipension. För att garantipension kan beviljas måste sökandens pensionsinkomster ligga under inkomstgränsen som berättigar till garantipension. Sökanden måste söka alla de pensioner i Finland och i andra länder som han eller hon har rätt till. Till exempel år 2012 får en pensionär som är berättigad till full folkpension (608,63 EUR i månaden) dessutom garantipension (105,10 EUR i månaden). Därmed är den totala pensionsinkomsten 713,73 EUR i månaden, vilket är lika med den fulla garantipensionen.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet tar inte ställning till själva motionen, eftersom motionen gäller garantipension som är en förmån som omfattas av den boendebaserande sociala tryggheten i Finland. Den utbetalas inte till personer som bor utanför Finlands gränser.

16. Kartläggning av åldrande utlandsfinländares rehabiliteringsbehov

Bland utlandsfinländare finns en stor skara äldre människor. Många har flyttat till söderns värme, dels av hälsoskäl. Att åldras med allt vad det innebär av krämpor och begränsningar frågar inte efter hemland. En främmande språkmiljö är dessutom en extra belastning.

Till exempel i Sverige har man ofta inte tagit hän-

syn till patientens behov av att få använda sitt eget modersmål i dessa situationer.

Det finns även tidigare resolutioner (34/1998, 2/2000 och 42/2005) om seniorfrågor som gäller undersökning och kartläggning av de utlandsfinländska seniornas situation.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet tar inte ställning till själva motionen, men uppmanar sekretariatet att utreda vilka instanser bedriver forskning kring dessa frågor och kan vara intresserade av att kartlägga utlandsfinländska seniornas behov av rehabilitering och möjlighet till service på eget språk. Samtidigt kan sekretariatet utreda organisationers intresse att delta i projektets finansiering eller finansieringsansökningar.

IVRESOLUTIONER OM SOCIALA FRÅGOR

17. Alltför få finländska präster i Förenta staterna

Finländska invandrare grundade och byggde på sin tid flera kyrkor på olika håll i Förenta staterna och värnade om de finländska religiösa traditionerna med stöd av finländska präster som även de var invandrare. Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland sände i ett senare skede präster till dessa kyrkor så att de kunde vara verksamma och så att det skulle finnas finskspråkig service i församlingarna. För närvarande finns det knappast några finskspråkiga kyrkor som är verksamma längre, och i de kyrkor som fortfarande är verksamma finns det inte någon präst som är anställd på heltid eller ens på deltid. Allt fler finländare reser eller flyttar emellertid fortfarande till Förenta staterna på grund av arbete, studier eller semester. Det behövs ett pålitligt, långvarigt och högklassigt kyrkligt ledarskap åt finländarna, oavsett om dessa finländare är invandrade eller turister eller bor tillfälligt i landet.

Messiah Lutheran Church of Portland i delstaten Oregon har redan under ett par års tid lyckats tillhandahålla kontinuerlig finskspråkig service genom att bjuda in frivilliga pensionerade finländska präster till kyrkan. Församlingen har betalat flygresorna och hyran åt dessa präster, samt bland annat ersättningar för bil, telefon, dator och övriga ersättningar för kostnader kopplade till kyrkan. Prästerna har vistats i Oregon i allt från tre månader till ett år. Vissa av prästerna har återvänt dit. Tyvärr har det dock ofta blivit så att församlingen inte haft någon präst alls under ett par månader.

Finländska präster skulle ha fördel av att i något skede under sin karriär tjänstgöra utomlands i små finländska kyrkor, oavsett i vilket skede av sin karriär

eller sitt liv de är. De finländska kyrkorna som är verksamma i Förenta staterna värnar om sina finländska lutherska traditioner. Församlingsmedlemmarna går vanligtvis i kyrkan varje söndag och gör stora insatser för sina kyrkor. Dessa kyrkor fungerar ofta även som platser där kulturhändelser inom de finländska sammanslutningarna äger rum. Att tjänstgöra i en sådan omgivning vore nyttigt för alla präster, men i synnerhet för sådana präster som inleder sin karriär samt för präster som temporärt behöver omväxling i sitt arbete. Efter detta kunde de berörda prästerna dra nytta av sina erfarenheter från utlandet i sina egna församlingar i Finland.

Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland kunde leta efter frivilliga och kapabla präster som kunde tjänstgöra i minst tre månader i finländska kyrkor i Förenta staterna. Dessutom kunde Evangelisk-lutherska kyrkan betala dessa frivilliga präster en skälig lön. Församlingen kunde ersätta flygbiljetterna åt prästen och dennes maka samt skaffa prästen en bostad och till exempel en bil samt ha hand om övriga kostnader kopplade till kyrkan.

Kommentar av en representant för kyrkan för finländare ute i världen (Kirkon ulkosuomalaistyö) om förslaget ovan:

Inom ramen för arbetet i kyrkan för finländare ute i världen (Kirkon ulkosuomalaistyö) sänds präster till lutherska systerkyrkor i olika länder för tjänstgöring vid finländska församlingar. Villkoret är att de utsända prästernas tjänsteförhållanden kan garanteras på vederbörligt sätt genom att betala ut lön, sörja för de försäkringar som behövs, ersätta verksamhetskostnader i tillräcklig utsträckning och så vidare. Unga präster som nyligen tagit sin examen har mycket sällan en

sådan ekonomisk ställning att de kan ta emot uppgifter som grundar sig på frivillighet.

Att organisera ett tjänsteförhållande i små församlingar har visat sig vara en mycket svår uppgift, oftast av ekonomiska skäl. Frivilliga personer och praktikanter som förmedlas till församlingarna innebär ett tillfälligt stöd i församlingsarbetet, men utgör ingen lösning för att utveckla arbetet och garantera kontinuiteten. Dessutom har det visat sig vara en utmanande uppgift att hitta frivilliga personer och praktikanter.

På många orter är medlemmarna i de traditionella utlandsfinländska samfundet ålderstigna och samfundens resurser har minskat, vilket har lett till att deras möjligheter att rekrytera kyrkliga medarbetare på heltid har begränsats. Samtidigt har de nya invandrarna splittrats och uppdelats i små och tidsbegränsade samfund. Inom vår kyrka förfogar vi över mycket begränsade resurser för vårt arbete för finländare ute i världen. Om dessa resurser delades upp mellan alla berörda samfund, skulle detta innebära att inte ett enda enskilt samfund skulle få tillräckligt med stöd.

Inom ramen för det arbete som utförs för finländare ute i världen har kyrkan av dessa skäl försökt att inom ramen för sina resurser utveckla och stöda sådana projekt där finländska invandrarpräster tjänstgör inom flera olika finländska församlingar och samfund. Vid sidan om sina prästuppgifter fungerar de berörda prästerna även som bidragande parter vid uppbyggnaden av samfund på olika orter. Ett sådant experimentellt projekt inleddes under våren 2012 i delstaten Kalifornien.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet föreslår att arbetet för finländare ute i världen inom ramen för den finländska kyrkan ska omfatta ett samarbete med de finländska församlingarna i de nordvästra delstaterna (Oregon, Washington) av Förenta staterna. På detta sätt skulle de finländska församlingarna kunna motta besök av bland annat sådana pensionerade präster eller altemneringslediga personer som kunde delta i församlingsarbetet.

18. Ändring och precisering av begreppet ”vistelse utomlands” inom socialskyddslagstiftningen

Enligt gällande anvisningar av Folkpensionsanstalten (FPA) bedöms förekomsten av en fast anknytning enligt vad som avses i tillämpningslagen (dvs. 1573/1993, Lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet) alltid från fall till fall på grundval av en heltäckande prövning. Enligt anvisningarna av FPA är de relevanta faktorerna bland annat hur länge personen ifråga bott i Finland/utomlands, hurudana familjeband den berörda personen har, samt hur vederbörande har ordnat sitt boende. Även om längden

på utlandsvistelsen inte definierats noggrant i den berörda bestämmelsen i lagen, har FPA i praktiken fastställt tidsgränsen till cirka sex (6) månader.

Motionslämnaren konstaterar att den praxis som följs av FPA är strikt taget oreglerad och oförutsebar. Under dessa omständigheter kan en finländsk medborgare som vistas utomlands en del av året aldrig någonsin vara helt säker på om han eller hon omfattas av tillämpningslagen eller ej. Endast sådana finländare som vistas utanför Europeiska unionen drabbas av detta problem i högre grad, eftersom dessa personer inte exempelvis har tillgång till det sjukvårdskort som gäller inom EU:s område.

Den praxis som tillämpas av FPA för närvarande och som beskrivits ovan är orimlig med tanke på medborgarnas rättsskydd. Därför bör FPA ändra och förtydliga sin praxis för hur lagen tillämpas.

Motionslämnaren anser att den tidsfrist på sex månader som tillämpas av FPA bör förlängas till nio (9) månader.

Motionslämnaren motiverar ändringsförslaget enligt följande:

De flesta finländare vill tillbringa vintersäsongen i ett varmt klimat på grund av olika sjukdomar. Exempelvis i fråga om astma, reumatiska sjukdomar och psoriasis lindras symptomen i ett varmt klimat. Smärtan och värken lindras och behovet av läkemedel minskar. Man motionerar regelbundet, till exempel så att man tar sig en promenad eller simmar, och konditionen förbättras avsevärt.

Om man tillbringar vintern i Finland innebär det också att man riskerar att falla omkull på de hala gatorna, vilket belastar det finländska sjukvårdssystemet i och med att mer eller mindre allvarliga benbrott uppstår.

Finländare som tillbringar vintern i Turkiet kan inte dra nytta av Europeiska unionens internationella sjukvårdskort, utan är tvungna att teckna en privat reseförsäkring. Därigenom belastar de inte heller det finländska sjukvårdssystemet på detta sätt. De betalar ändå sina skatter och andra avgifter till Finland och har kvar sin fasta anknytning till Finland. Finländarna som bor i Turkiet upplever att de har en annorlunda ställning än de finländare som bor till exempel i Spanien.

Lag om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet 30.12.1993/1573, § 4, 7 a och 8.

4 § Vistelse utomlands

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas inte på personer som stadigvarande flyttar utomlands. Den tillämpas emellertid fortfarande på en i Finland bosatt person som vistas utomlands tillfälligt, om vistelsen bedöms vara högst ett år.

Lagstiftningen om social trygghet tillämpas på en person som vistas utomlands upprepade gånger så att den sammanhängande vistelsen utomlands inte överstiger ett år endast om personen trots vistelsen utomlands anses vara stadigvarande bosatt i Finland och har fast anknytning till Finland.

7 a § Fast anknytning

Vid en bedömning av om en person har sådan fast anknytning till Finland som avses i 4, 7 och 8 § grun-

das prövningen på en helhetsbedömning av personens situation. Vid bedömningen beaktas längden och kontinuiteten på vistelsen och boendet i Finland och i ett annat land samt familjebanden. Upprepad vistelse, bostad, anställning, arbetets natur, arbetsgivarens hemort och anordnande av arbetspensionsskydd i Finland samt andra härmed jämförbara omständigheter kan anses utgöra bevis för fast anknytning.

8 § Familjemedlemmar

På en familjemedlem till en person som avses i 5 och 7 § och som vistas utomlands tillämpas, om familjemedlemmen bor utomlands i samma hushåll som denna person, på ansökan alltjämt lagstiftningen om social trygghet, förutsatt att denna familjemedlem inte till följd av eget arbete under en sammanhängande period som överstiger fyra månader omfattas av lagstiftningen i en främmande stat och inte i övrigt enligt sina förhållanden kan bedömas ha en fastare anknytning till en främmande stat än till Finland.

Detsamma gäller familjemedlemmar till en person som vistas utomlands, om de bor utomlands i samma hushåll som denna person och den i 1 mom. avsedda personen på grundval av förordningen om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet som är bindande för Finland omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet och om inget annat följer av förordningen om social trygghet eller överenskommelsen om social trygghet.

FPA:s anvisningar på hemsidan:

Om du har för avsikt att stanna utomlands i över ett år

Rätten till social trygghet i Finland för personer som flyttar utomlands avgörs i regel utifrån vistelsens längd. Om du har för avsikt att flytta utomlands för kortare tid än ett år, dvs. tillfälligt, omfattas du vanligtvis av den sociala tryggheten i Finland under din utlandsvistelse och har rätt till FPAs förmåner. Om du däremot ämnar stanna utomlands en längre tid än ett år anses du flytta permanent, varvid din rätt till social trygghet i Finland i allmänhet upphör vid flyttningen.

Om en utlandsvistelse som ursprungligen avsetts vara tillfällig (kortare tid än ett år) trots allt varar över ett år, dvs. blir stadigvarande, upphör din rätt till social trygghet i Finland från och med det datum då förhållandena ändras.

Ska du arbeta i ett annat EU-land?

Om du åker till ett annat EU- eller EES-land för att arbeta där, kommer du att omfattas av den sociala tryggheten i det land där du arbetar, även om du arbetar i landet under en kortare tid än ett år.

Om du regelbundet vistas utomlands över hälften av året

Personer som regelbundet vistas utomlands över hälften av året har vanligtvis inte rätt till social trygghet i Finland. Om du fortsättningsvis har fast anknytning till Finland kan du dock behålla din rätt till social trygghet i Finland. I oklara situationer beaktas individuella förhållanden, till exempel hur länge du varit bosatt i Finland och utomlands, familjeband, boendeförhållanden och regelbunden vistelse i Finland.

FPAs förmåner har indelats i två grupper beroende

på om de betalas till personer som vistas utomlands tillfälligt eller stadigvarande. Vissa förmåner betalas inte alls till personer utomlands.

FPA:s svar på den berörda motionen:

Rätten till social trygghet från FPA grundar sig i princip på att personen ifråga bor i Finland. Detta innebär att de som är berättigade till social trygghet är sådana personer som stadigvarande bor i Finland samt sådana personer som trots sin vistelse utomlands helt eller delvis kan jämföras med personer som stadigvarande bor i Finland.

FPA kommer regelbundet med avgöranden om rätten till social trygghet för personer som regelbundet vistas utomlands en del av året. Dessa avgöranden ges på grundval av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet.

FPA:s beslut om social trygghet omfattar sådana förmåner som är förenliga med de nio förmånslagar som finns förtecknade i sekundärlagstiftningen, dvs. tillämpningslagen. Den berörda personen har rätt till dessa förmåner, om villkoren för varje förmån uppfylls. Rätten till de förmåner som omfattas av sekundärlagstiftningen, dvs. tillämpningslagen, innebär alltid att den berörda personen också ska vara sjukförsäkrad i Finland, vilket regleras separat i sjukförsäkringslagen.

Med hänsyn till det som föreslagits om sjukvård i denna motion är det lönt att precisera att det faktum att en person omfattas av FPA:s sjukförsäkring inte utgör någon grund till att personen ifråga ska få rätt till service inom den offentliga hälsovården på finländska sjukhus och hälsovårdscentraler. Rätten till service inom den offentliga hälsovården regleras inte i sjukförsäkringslagen, utan snarast i folkhälsolagen (66/1972), lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) och indirekt i lagen om hemkommun (201/1994). Enheter inom den offentliga hälsovården fattar självständigt beslut om vilken typ av vård som ges och vilka avgifter som uppbärs för sådan vård.

Enligt sekundärlagstiftningen, dvs. 4 § 1 mom. i tillämpningslagen, har en person som stadigvarande flyttar utomlands inte längre rätt till FPA:s sociala trygghet från och med den tidpunkt då personen ifråga flyttar. En person som tillfälligt vistas utomlands och vars utlandsvistelse bedöms vara högst ett år har dock fortfarande rätt till social trygghet.

Enligt sekundärlagstiftningen, dvs. 4 § 2 mom. i tillämpningslagen, har en person som vistas utomlands upprepade gånger så att den sammanhängande vistelsen utomlands inte överstiger ett år rätt till FPA:s sociala trygghet *endast om personen trots vistelsen utomlands anses vara stadigvarande bosatt i Finland och har fast anknytning till Finland.*

En person som upprepade gånger vistas utomlands en del av året har således fortfarande rätt till FPA:s sociala trygghet, om denna person anses 1) vara stadigvarande bosatt i Finland och 2) fortfarande ha fast anknytning till Finland.

Bosättning i Finland enligt vad som avses i sekundärlagstiftningen, dvs. tillämpningslagen, innebär enligt 3 § i den berörda lagen en sådan situation där personen ifråga *har sin egentliga bostad och sitt egentliga*

hem här och som ständigt huvudsakligen vistas här.

Denna bestämmelse utgår från att personen ifråga faktiskt huvudsakligen vistas fysiskt i Finland. Om personen ifråga vistas utomlands över hälften av tiden varje år, kan den berörda personen anses bo på annat håll än i Finland, även om denna person har en bostad i Finland.

Således kan man konstatera att lagstiftarna har utgått från att personer som årligen vistas utomlands i mer än sex månader inte bor i Finland. I sådana fall har dessa personer inte rätt till FPA:s sociala trygghet, trots att de fortfarande har fast anknytning till Finland till exempel genom sin familj, sin hemkommun eller sin allmänna skattskyldighet.

I motsats till vad som framställs i motionen är FPA:s anvisningar och tillämpningspraxis inte oreglerad och oförutsebar, då FPA regelbundet fattar beslut om huruvida personer som regelbundet vistas utomlands en del av året har rätt till FPA:s sociala trygghet. På grundval av gällande lagstiftning finns det inget som skulle föranleda en förlängning av tidsfristen som gäller utomlandsvistelser till nio månader, så som det föreslås i denna skrivelse.

Enligt motionen kan en finländsk medborgare som vistas utomlands en del av året aldrig någonsin vara helt säker på om han eller hon omfattas av tillämpningslagen eller ej. På grundval av 12 § i tillämpningslagen, dvs. sekundärlagstiftningen, har personen ifråga ändå alltid rätt att på ansökan få ett skriftligt beslut av FPA om huruvida han eller hon har rätt till social trygghet. Enligt 12 a § i lagen är en person som omfattas av social trygghet skyldig att till Folkpensionsanstalten anmäla förändrade omständigheter, såsom utflyttning från och tillbakaflyttning till Finland, vilket kan påverka socialskyddet.

Enligt motionen har finländare som bor i Turkiet en annan ställning än till exempel de finländare som bor i Spanien, eftersom det är möjligt att dra nytta av det europeiska sjukvårdskortet inom EU-området. Att dessa grupper har olika ställning grundar sig på att exempelvis Spanien är en av medlemsstaterna i EU, medan Turkiet inte är det. Det bör emellertid noteras att då det handlar om andra än pensionstagare är det enbart sådana personer som är sjukförsäkrade i Finland som har rätt att använda det europeiska sjukvårdskortet, som utfärdas av FPA. Däremot är pensionstagarnas rätt att använda det europeiska sjukvårdskortet inom EU-området inte kopplad till att de är sjukförsäkrade vid FPA, utan till att personerna ifråga erhåller pension från Finland. Samtidigt innebär detta att Finland har en skyldighet att exempelvis betala ersättning till Spanien för sådana kostnader som uppstår då finländska pensionärer som bor i Spanien får sjukvård där.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet uppmanar Folkpensionsanstalten (FPA) att förlänga och precisera sin tillämpningspraxis gällande längden på vistelsen

utomlands enligt vad som avses i 4 § av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (tillämpningslagen).

19. Organisering av hälsovård för finländare som vistas i Turkiet

Det finns redan mer än 20 länder som har avtalat om hälsovård av sina medborgare i deras semesterland Turkiet. Sådana avtal har slutits sedan 1950-talet, då Storbritannien började organisera hälsoskyddet för sina medborgare. Finland har inget sådant avtal. Trots detta betalar de som vistas på deltid i Turkiet fortfarande både sin skatt och andra motsvarande avgifter till Finland.

Antalet finländska turister i Turkiet uppgår årligen till cirka hundratusen. Antalet personer som vistas längre i Turkiet har även ökat år för år. Med detta avses bland annat sådana finländare som arbetar i Turkiet, pensionärer och finländare som i övrigt bor i Turkiet eller semesterar där under en lång tid. För närvarande får sådana finländare som vistas i Turkiet hälsovård eftersom de omfattas av olika försäkringar.

Emellertid finns det allvarliga brister och begränsningar med försäkringar. I värsta fall kan detta leda till situationer där någon svävar i livsfara. Vissa personer som vistas i landet omfattas inte av en reseförsäkring av flera olika skäl. Då man skaffar sig en försäkring utgör bland annat åldern en begränsning. Finländska företag har även ökat på sina investeringar i betydande grad i Turkiet, vilket innebär att det också finns fler finländare i näringslivet. Likaså ökar antalet pensionärer varje år under vintersäsongen.

Social- och hälsovårdsministeriets kommentar till denna motion:

Social- och hälsovårdsministeriets ståndpunkt är att man i detta skede inte är redo att vidta åtgärder på ministeriet för att ingå ett avtal om organisering av hälsovård för de finländare som vistas i Turkiet. Vad gäller motiveringarna hänvisas här till ett utlåtande som social- och hälsovårdsministeriet utarbetade förra året gällande samma fråga. I utlåtandet konstateras bland annat följande:

”I fråga om rätten till sjukvård är utgångspunkten att staterna på egen hand fastställer hurudana typer av sjukvård som tillhandahålls och hur stora avgifter som uppbärs för sjukvård av utländska turister som plötsligt insjuknat eller av personer som i övrigt vistas tillfälligt i landet.

I fråga om medlemsländerna i Europeiska unionen har man i EU:s lagstiftning om social trygghet inkluderat bestämmelser om att personer som tillfälligt vistas i ett annat land har rätt att under sin vistelse få den sjukvård som är nödvändig under motsvarande villkor som landets egna medborgare. Här har man avtalat om ömsesidighet och att kostnaderna ska ersättas länderna emellan.

Finland har i relativt begränsad utsträckning ingått sådana avtal om social trygghet som avser sjukvård.

För närvarande har Finland ett gällande avtal om hälsovård med provinsen Quebec i Kanada (1986) och med Australien (1992). Arrangemanget kring avtalet i Quebec gäller inte turister, utan enbart sådana personer som tillfälligt arbetar där, samt utsända arbetstigare och studenter.

Under de senaste åren har inga nya avtal om sjukvård ingåtts. För närvarande är utgångspunkten för sådana avtal som gäller hälsovård att det land vars lagstiftning om socialförsäkring omfattar en viss person även ansvarar för att ersätta kostnaderna för denna persons hälsovård i ett annat avtalsland. Förfarandet gällande ersättning av kostnader och fakturering i anknytning till detta är administrativt tungrovt. Ett avtal med Turkiet gällande hälsovård skulle i praktiken även innebära nettoutgifter för den finländska staten.

Ministeriet har haft som allmän linje att i övrigt förhålla sig restriktivt till nya avtal, förutom då det gäller att garantera samlade pensionsrätter och undvika dubbla socialförsäkringsavgifter.

Enligt den finländska lagstiftningen är en person som är sjukförsäkrad i Finland berättigad till ersättningar enligt sjukförsäkringslagen för sådan sjukvård som ges på annat håll än i Finland, om den berörda personen har insjuknat under sin vistelse utomlands, såvida denna person inte är försäkrad i det land där vården getts eller förutsatt att denna person inte har rätt till sjukvård i vistelsestaten enligt de lokala villkoren. Ersättningsbeloppet är av samma storlek som den ersättning som personen ifråga skulle ha fått för motsvarande vård i Finland (Sjukförsäkringslagen, 2 kap. 6 § 1 mom. samt 6 § 3 mom.) Således kan en finländare som tillfälligt vistas i Turkiet ansöka om ersättning av sina kostnader för hälsovård från sjukförsäkringskassan.”

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet uppmanar social- och hälsovårdsministeriet i Finland att skyndsamt vidta åtgärder för att organisera hälsovården för de finländare som vistas i Turkiet eftersom det finns allt fler som vistas där en del av året och eftersom antalet turister där har ökat.

20. Vård över gränserna 2013

I anknytning till det nya patientdirektivet i EU-länderna uppstår frågor som det är viktigt för alla utlandsfinländare att få rådgivning om. Det räcker inte med en allmän översikt, utan det skulle behövas information om hur man i praktiken går tillväga i sådana situationer där man vill ha vård i Finland eller i ett annat EU-land. Ett sådant vårdalternativ kan vara viktigt i synnerhet för personer i senioråldern, men även för andra som bor ensamma och vars närmaste anhöriga/släktingar bor i Finland. Sådana utlandsfinländare som hör till gruppen av specialpatienter, t.ex. patienter som lider av demens/Alzheimers sjukdom, skulle på detta

sätt ha möjlighet att få vård på sitt modersmål som de lärde sig till först.

Med tanke på kostnaderna för vården vore det bra att utreda vad det innebär att hemlandet ska delta i kostnaderna för vården, vilket man hänvisat till i samband med detta, samt vilka skillnaderna är i fråga om just detta om man jämför utlandsfinländare som bor utomlands på tillfällig eller stadigvarande basis.

Direktiv 2011/24/EU om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård utfärdades den 9.3.2011.

Direktivet bör träda i kraft på nationellt plan före slutet av år 2013. En styrgrupp samordnar tillämpningen av EU-direktivet om patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård (det s.k. patientdirektivet 2011/24/EU) samt ändringarna av lagstiftningen om socialförsäkringar enligt vad som fastställs i förordning 883/2004 om samordning av de sociala trygghetsystemen i EU.

Under styrgruppen finns sådana undergrupper som behövs, t.ex. en grupp som bereder lagstiftningen, en grupp som definierar servicehelheten inom ramen för hälso- och sjukvården, samt en grupp som dryftar de ersättningar som betalas till patienterna samt kostnadsansvaret.

Målsättningen är att patientdirektivet ska verkställas i Finland på så sätt att det finns en aktuell lagstiftningsmässig helhet som fungerar i alla lägen där det behövs gränsöverskridande hälso- och sjukvård inom EU-länderna. Verkställigheten ska sammanjämkas med de nationella reformerna av lagstiftningen om hälso- och sjukvård samt med lagstiftningen om socialförsäkringar.

Patientdirektivet bidrar till att stärka patientens rättigheter och förutsättningar att få vård i ett annat medlemsland. En central utgångspunkt för denna lagstiftning är principen enligt vilken patienten har rätt att få vård i ett annat medlemsland på samma grunder som då patienten får någon motsvarande typ av vård i sitt hemland.

Patientdirektivet antogs i Europeiska rådet den 28.2.2011 och trädde i kraft den 24.4.2011. Medlemsländerna har 30 månader på sig att införliva direktivet i sin nationella lagstiftning. De nationella bestämmelserna borde således träda i kraft senast i slutet av år 2013.

Enligt patientdirektivet kan EU-medborgare på eget initiativ söka vård i ett annat medlemsland utan att be om tillstånd till detta i förväg. Patientens hemland har en skyldighet att ersätta kostnaderna enligt samma princip som om vården hade getts i hemlandet.

Endast resekostnaderna måste patienten betala själv. Myndigheterna kan förbjuda patienten att resa endast av mycket tungt vägande skäl.

Tjänstemännen vid social- och hälsovårdsministeriet utarbetar för närvarande Finlands tolkningar av kraven på förhandstillstånd och ersättning av kostnader. I Sverige dryftas motsvarande frågor. Där verkar det som om de väljer ett alternativ där man inte behöver några förhandstillstånd. Ersättningsbeloppet för vården blir lika stort som inom den offentliga hälsovården.

Valfriheten inom Finland ökar inte enbart på grund av EU-direktivet, utan även på grund av den nya hälso- och sjukvårdslagen som trädde i kraft i maj 2011. Från och med början av år 2014 kan patienterna välja sin vårdplats var som helst i Finland inom den offentliga hälso- och sjukvården.

Således har personer som är sjukförsäkrade i Finland även rätt att söka vård i ett EU- eller EES-land eller i Schweiz för att få behandling för sin sjukdom. Utgångspunkten är att vården ersätts upp till ett belopp som motsvarar kostnaderna för motsvarande typ av vård i Finland. Man kan endast få ersättning för sådan vård som ingår i den offentliga hälso- och sjukvården i Finland.

Man kan söka vård antingen på eget initiativ eller med förhandstillstånd. Personer som sökt vård på eget initiativ kan ansöka om ersättning av kostnaderna i efterskott av FPA. Man kan få ersättning för läkar- och tandläkararvoden samt sådana undersökningar eller sådan vård som ordinerats av en läkare eller tandläkare.

I vissa fall krävs det eventuellt att patienten ansöker om ett förhandstillstånd från Finland innan denne anlitar den berörda vårdinrättningen. Enligt EU-lagstiftningen ska ett sådant förhandstillstånd beviljas om medicinskt motiverad sjukvård inte kan ordnas i den berörda personens bosättningsland.

Huvudansvaret för att organisera hälsovårdstjänster och definiera sociala förmåner ligger fortfarande på patientens hemland, men med hjälp av detta direktiv försöker man garantera lika rättigheter åt alla patienter på alla håll i EU. Varje EU-land ska även inrätta en nationell kontaktpunkt för att tillhandahålla information åt sådana personer som överväger att söka vård utomlands.

På annat håll i Europa har patienterna omfattande valfrihet tack vare strukturen för och finansieringen av hälso- och sjukvården. Den mest betydande skillnaden jämfört med Finland är att man i övriga EU-länder har separerat ansvaret för finansiering och organisation från tillhandahållandet av tjänster. Detta innebär att den offentliga makten definierar kriterierna för tillgänglighet, kvalitet och prisnivå för vården, medan vården kan tillhandahållas av vilket sjukhus som helst som patienten själv väljer att anlita. Producenten av hälso- och sjukvårdstjänsterna får ett lika stort ersättningsbelopp för kostnaderna av vården, oavsett om det handlar om ett privat eller offentligt finansierat sjukhus.

Till exempel i Tyskland är både det offentliga och det privata hälso- och sjukvårdssystemet kopplat till det nationella sjukförsäkringssystemet, så att patienten kan välja var denne önskar få vård, samtidigt som kostnaderna ligger på samma nivå. Även i Sverige får patienter som utnyttjar servicen inom primärvården – och delvis även specialistvården – samma ersättning, oavsett om vården tillhandahålls inom den privata eller offentliga sektorn.

Ätminstone i Sverige och Storbritannien förbättrades tillgängligheten och kostnadseffektiviteten av vården betydligt efter att vårdcentralerna inom den privata och offentliga sektorn började konkurrera om patie-

nterna. EU-direktivet innebär inte någon stor ändring i dessa länder, eftersom det aktuella tillvägagångssättet bara tillämpas på bredare plan och blir gränsöverskridande.

Denna reform innebär att finansiering och produktion av hälso- och sjukvård separeras. Patientens egen hemkommun är inte längre nödvändigtvis den tjänsteleverantör som patienten väljer att anlita.

Patientrörlighetsdirektivet omfattar även en praxis där ett recept som skrivits ut i ett EU-land ska erkännas i de övriga medlemsländerna. För att förebygga missbruk kan apoteken bedöma trovärdigheten av varje recept från fall till fall.

I alla EU-länder kommer man även att inrätta informationsställen där man får information om sjukvårdsservicen i det berörda landet. Förfrågningar om övriga länder förmedlas vidare till dessa länders nationella informationsställen.

Folkpensionsanstalten (FPA):

Att söka vård i Finland om man bor i utlandet

Personer som bor utomlands kan uppsöka sjukvård i Finland

- utan förhandstillstånd vid privata inrättningar inom hälso- och sjukvården eller
- med förhandstillstånd inom den offentliga hälso- och sjukvården.

Att söka vård i Finland utan förhandstillstånd

Det är inte möjligt att uppsöka vård utan förhandstillstånd inom den offentliga hälso- och sjukvården i Finland.

Klienter som kommer från utlandet kan utan förhandstillstånd söka vård inom den privata hälso- och sjukvården i Finland. I Finland kompletteras de offentliga hälso- och sjukvårdstjänsterna av de privata. Inom den privata hälso- och sjukvården betalar klienten det pris som tjänsteleverantören begär för vården.

Inom den privata hälso- och sjukvården i Finland tillämpas inte EU-lagstiftningen om att patienterna söker vård på eget initiativ. Inom den privata hälso- och sjukvården i Finland kan patienten inte använda ett sådant förhandstillstånd som beviljats utomlands för att vederbörande ska få uppsöka vård (blanketterna E112 eller S2).

Det krävs ett tillstånd för att tillhandahålla service inom den privata hälso- och sjukvården i Finland. Sådana tillstånd ska ansökas av regionförvaltningsverket eller Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira). Tillstånd behövs emellertid inte om man tillhandahåller tjänsterna i egenskap av självständig yrkesutövare. I Finland är de vanligaste privata tjänsterna inom hälso- och sjukvården

- fysioterapitjänster,
- privat läkarmottagning och privat tandläkarmottagning,
- laboratorietjänster.

Endast sådana personer som är sjukförsäkrade i Finland har rätt till sådana ersättningar som betalas av FPA för kostnader som har uppstått då de berörda personerna har utnyttjat tjänster inom den privata hälso- och sjukvården.

Att söka vård i Finland med förhandstillstånd

Om du är sjukförsäkrad eller bor i något annat EU- eller EES-land eller i Schweiz, och om du vill få vård med förhandstillstånd inom den offentliga hälso- och sjukvården i Finland, ska du själv ta reda på dina möjligheter till vård hos den inrättning där du önskar få vård. Efter detta ska du ansöka om ett förhandstillstånd från den stat där du bor för att få uppsöka vård.

Inom den offentliga hälso- och sjukvården i Finland vårdas endast sådana personer som har ett brådskande behov av sjukvård samt sådana personer har sin hemkommun i Finland eller som har rätt till sjukvård i Finland på grundval av EU-lagstiftning eller någon annan internationell lagstiftning.

Den offentliga hälso- och sjukvården är inte skyldig att ta emot utländska patienter som uppsöker sjukvård i Finland antingen på eget initiativ eller med förhandstillstånd. Ett förhandstillstånd som har utfärdats i ett annat land (E112 eller S2) för att den berörda patienten ska få vård förpliktigar inte den offentliga hälso- och sjukvården i Finland att ta emot patienten ifråga.

Om en inrättning inom den offentliga hälso- och sjukvården i Finland tar emot en patient som kommer från ett annat EU- eller EES-land eller från Schweiz och som har förhandstillstånd, betalar patienten samma patientavgift som de patienter som har sin hemort i den berörda kommunen. Inom den offentliga hälso- och sjukvården faktureras de verkliga kostnaderna för vården av FPA, som i sin tur fakturerar det land som utfärdat förhandstillståndet.

FPA tar inte ställning till frågor om huruvida man kan få sjukvård i Finland i koppling till förfarandet för att ansöka om förhandstillstånd eller beviljande av förhandstillstånd i utlandet. FPA kan inte heller påverka arrangemangen för att få vård inom ramen för den offentliga hälso- och sjukvården i Finland.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet uppmanar de berörda parterna inom den finländska hälso- och sjukvården att sammanställa ett informationspaket om patientdirektivet i EU-länderna åt alla finländare som bor utomlands. Detta informationspaket bör också innehålla praktiska anvisningar om hur man uppsöker sjukvård i Finland. Dessutom uppmanas de berörda parterna att undersöka möjligheten att tillämpa patientdirektivet i EU-länderna inom vården av utlandsfinländare med minnessjukdomar.

21. Att förbättra tillgängligheten inom kommunal busstransport, i synnerhet för synskadade

Under de senaste åren har EU-lagstiftningen bidragit till att förbättra den servicenivå som fastställts för trafikbolag, vilket gör det lättare för svårt funktionshindrade att röra sig. Till exempel måste underhållsbolagen på flygplatser numera tillhandahålla ledsagarservice i

utrymmena på flygplatsen, då en synskadad flygrese när anländer ensam eller stiger ombord på flyget på egen hand.

För att främja tillgängligheten inom kollektivtrafiken borde man arbeta på ett samnordiskt plan även när det gäller bestämmelser för kommunal busstrafik.

För närvarande har man i vissa länder en praxis där man i lokalbussarna installerar ett högtalarsystem med automatiska högtalarutrop av namnen på hållplatserna. Dessa högtalarutrop är mycket snarlika de utrop som vi är vana vid i underjordiska tunnelbanor.

I fråga om bussar varierar praxis förvånansvärt mycket olika länder emellan. Till exempel i Estland används ett automatiskt system med hållplatsutrop i lokalbussarna i staden Tartu.

Däremot organiserar kommunerna i Finland inga högtalarutrop i bussarna, även om detta exempelvis om vintrarna vore till hjälp för väldigt många passagerare, inte bara för svårt synskadade. Under den mörka årstiden kan det vara svårt för vem som helst att se namnet på en okänd hållplats i ett fordon som rör sig, om det inte finns några högtalarutrop.

På grund av EU-lagstiftningen har de nordiska länderna samordnat minimikraven för tillgänglighet bland annat inom flyg- och fartygstrafiken i gemensamma arbetsgrupper. Därför vore det viktigt att jämföra erfarenheter och tillvägagångssätt även i fråga om den lokala kollektivtrafiken.

I samband med ett gemensamt utbyte av erfarenheter skulle det säkert också framgå att installation av högtalare med automatiska utrop inte är någon stor utgiftspost. Det kanske snarare är frågan om attityder och traditioner samt det faktum att handikappade som använder kollektivtrafiken är osynliga.

Kommentar av avdelningen för internationella ärenden vid de Synskadades Centralförbund r.f. (SCF) om ovanstående fråga:

De Synskadades Centralförbund har redan länge strävat efter att uppmärksamma dem som är ansvariga för kollektivtrafiktjänster på sådana problem som drabbar synskadade personer inom den lokala kollektivtrafiken samt föreslagit olika typer av lösningar på dessa problem. Även de 14 distriktsföreningar som ingår i förbundet har varit aktiva i frågan. Senast ifjol förde SCF tillsammans med Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry. (HUN) förhandlingar med aktörerna som organiserar kollektivtrafiken inom huvudstadsregionen för att få hållplatsutrop på lokalbussarna. Motiveringarna har varit mycket snarlika de motiveringar som även finns i denna motion. Dessutom bör det påpekas att förbundet gjorde en utredning som utgjorde ett stöd vid förhandlingarna. I denna utredning tillfrågades bussresenärerna huruvida de anser att hållplatsutrop vore störande. Resultatet visade att endast en mycket liten andel av respondenterna skulle uppleva att hållplatsutrop är störande. Dessvärre ledde inte förhandlingarna till några positiva resultat för vår del i detta skede.

För närvarande förbereder vi oss inom SCF på de förhandlingar som kommer att föras på nationell nivå om tillämpningen av EU:s så kallade bussförordning,

som träder i kraft under våren 2013. I detta förfarande medverkar även Finlands Handikappforum rf, där även centralförbundet är medlem. Bussförordningen ger oss relativt goda möjligheter att undanröja även detta problem med tillgängligheten.

Eftersom ovannämnda bussförordning även gäller Sverige och Danmark, och eftersom man kan anta att liknande förfaranden kommer att följas även i Norge och på Island, är vi beredda att ta upp denna fråga i den Nordiska Samarbetskommittén för synskadeorganisationer, där vi sammanträder regelbundet. Även Europeiska Blindunionen (EBU) och dess kommitté för EU-ärenden följer upp verkställandet av bussförordningen och arbetar för att resultatet ska bli så bra som möjligt gällande tillämpningen.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet uppmanar till att man på samnordiskt plan främjar tillgängligheten av sådana former av service som fastställts inom kollektivtrafiken för svårt funktionshindrade och som gör det lättare för svårt funktionshindrade att röra sig.

22. Hjälpmedel för handikappade och introduktion till datatekniken

Bland utlandsfinländarna finns det en betydande grupp åldrande människor.

Oavsett vem det är frågan om är åldrandet likadant överallt, liksom även de olika typer av funktionshinder som går hand i hand med åldrandet. En främmande språkmiljö utgör absolut en ytterligare belastning. Enligt undersökningarna är synskador ett av de mest "invalidiserande" funktionshindren.

Det livslånga lärandet ligger fortfarande i sin linda då det gäller sverigefinska funktionshindrade, som har endast ett finskspråkigt förbund, Sverigefinska Synskadedeförbundet (SFSF).

I varje kommun i Sverige finns det kommuninvånare med sådana funktionshinder som åldrandet har medfört, men trots detta får de ofta inte service på sitt eget modersmål. Skillnaderna mellan olika landsting är stora i Sverige och det finns ingen enhetlig praxis.

För att hjälpmedel för funktionshindrade ska kunna användas i bred utsträckning bland de äldre krävs det en långvarig introduktionsperiod. I fråga om synskadade är det i främsta hand datorer som kan utgöra ett stöd och göra livet lättare för dem i vardagen. Det är en grundläggande rättighet och inte ens bristfälliga språkkunskaper får utgöra ett hinder för detta. Livslångt lärande är en konkret metod för att förbättra livskvaliteten för äldre funktionshindrade.

Kommentar av avdelningen för internationella ärenden vid de Synskadades Centralförbund r.f. (SCF) om ovanstående fråga:

Vi är helt av samma åsikt som de personer som utarbetat både motionen och det därtill hörande resolutionsförslaget. Dessutom vill vi framhäva att man i Finland försökt hantera dessa frågor åtminstone relativt bra då det gäller den svenskspråkiga minoriteten i vårt land. Även om det finns många tvåspråkiga inom ovannämnda befolkningsgrupp, finns det fortfarande ett behov av att tillhandahålla sådan informationsservice som är viktig för synskadade på deras eget modersmål samt att ge handledning på deras modersmål om hur denna informationsservice ska användas. Dessutom vill vi påpeka att funktionshindrade personers rätt till information omnämns i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities). Denna konvention antogs av FN år 2006. Sverige ratificerade denna konvention i december 2008.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet uppmanar berörda parter att se till att FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, vilken även inbegriper de funktionshindrades rättigheter, börjar fungera på praktisk nivå.

V RESOLUTIONER OM UNGDOMS- SAMT STUDIE- OCH UTBILDNINGSPRÅG

23. Utlandsfinländska ungdomars studier och arbete i Finland

Många utlandsfinländska ungdomar är mycket intresserade av att återvända till

Finland efter sina grundläggande studier och deltagande i den samhällsrelaterade verksamheten och utvecklingen i Finland. För tillfället är det dock så gott som omöjligt

p.g.a. universitetens olika antagningsprocesser och arbetsmöjligheterna som är nästan obefintliga.

1. Om antagning av studerande till universitet

Med undantag av några fakulteter är de finländska ungdomar som avlägger IB-examen utomlands inte behöriga att söka till universitet vid vårens antagning på grund av den sena tidpunkten för avläggande av examen. Resultaten av den internationella IB-examen

meddelas i början av juli medan största delen av finländska universitet fattar beslut om antagning av nya studerande senast i slutet av juni. Det finns ingen flexibilitet i systemet – inte ens en vecka – trots att preliminära studieresultat är tillgängliga redan i slutet av juni och de ändras väldigt sällan.

Den finländska praxisen är häpnadsväckande också därför att IB-programmet har överallt i världen bedömts vara betydligt mer omfattande jämfört med nationella gymnasieexamen och de som har avlagt en IB-examen är bättre förberedda för universitetsstudier. IB-programmets omfattande kurser motsvarar till innehåll och sin omfattning första läsårets kurser på universitetsnivå. Många gånger är det så att de IB-studenter som antagits till finländska universitet beviljas dispens från dessa kurser. Men en internationell IB-examen beaktas inte alltid i antagningsgrunderna för finländska universitet.

I andra europeiska länder antar universiteten personer med IB-examen villkorligt och bekräftar platsen så de slutgiltiga resultaten har kommit. På samma sätt gör de flesta finländska yrkeshögskolorna om sökanden söker till yrkeshögskolan med en utländsk examen (bl.a. IB-examen som avlagts utomlands) och han/hon är medborgare i ett EU- eller EES-land.

2. Om arbetsmöjligheter

Enligt FPA:s undersökningar (Saarikallio M., Hellsten K, Juutilainen V-P. Korkeakoulusta työelämään? – Väylänä ulkomainen tai kotimainen tutkinto, 2008) har de som avlagt sin examen utomlands större svårigheter att hitta sysselsättning än de som studerat i hemlandet. Den som studerat utomlands har skaffat sig goda språkkunskaper, kulturella färdigheter och bildat olika nätverk under åren utomlands, men i hemlandet ses dessa inte nödvändigtvis som någon merit. Ungefär 40 procent av de unga finländare som avlagt sin examen utomlands stannar utomlands. Många har också en utländsk make eller maka. De jobbar oftare med internationella uppdrag än de som studerat i Finland – också när de bor i sitt hemland.

Enligt en artikel i *Suomen Kuvalehti* uppskattar finländska företag inte student- eller universitetsexamen som avlagts utomlands. I stället ges praktik- och arbetsplatserna till dem som studerat i Finland för ”då vet man vad personen har studerat”. Arbetsgivarna känner en viss misstro mot utländska universitet och examen eller internationell arbetserfarenhet, vilket gör det svårare för dessa personer att hitta jobb i hemlandet. Detta gäller även studier i berömda universitet som Harvard och Cambridge (se också: Saara Koikkalainen. Työntekijänä Euroopassa –kyselytutkimus. Lapin yliopisto. Suomen Akatemian Työn ja hyvinvoinnin tulevaisuus –tutkimusohjelma, 2011). Är det faktiskt så att den finländska företagsvärlden inte behöver internationell, utbildad arbetskraft som dessutom behärskar finska som andraspråk? UFP:s resolution 16/2012 angående utlandsfinländska ungdomars möjligheter att få sommarjobb i Finland och en ändring av finländska arbetsgivares, organisationers och statliga ämbetsverks attityder så de blir ”vänligare och mer flexibla mot utlandsfinländska ungdomar” har inte blivit verklighet.

Många utlandsfinländska barn och ungdomar går i Finlandsskola (Suomi-koulu) i sitt hemland. Skolans viktiga uppgift är att vid sidan av undervisning i och upprätthållandet av finska språket stödja utvecklingen av barnens identitet. Men en del av skolornas värdefulla arbete riskerar nu att rinna ut i sanden. Det att man har finskt medborgarskap eller pass räcker inte för att man ska känna tillhörighet med Finland och det finländska samhället. Med den gällande attityden kommer Finland inte att kunna locka unga världsmedborgare till sig utan riskerar att förlora dem för gott. Den finska regeringen har antagit nya ”integrationsåtgärder för invandrare”. I dem understryks vikten av att invandrare integreras i samhället och det lyckas bäst om man behärskar finska eller svenska, får utbildning och hittar jobb. Detta borde gälla även för de utlandsfinländska unga som vill flytta till Finland, är motiverade och kan ofta finska redan när de kommer till Finland.

Det att dessa ungdomar utsätts för diskriminering i skolan och i arbetslivet har en mycket negativ inverkan på deras identitet. Dessutom är det fråga om indirekt och direkt diskriminering som strider mot lagen om likabehandling. Direkt diskriminering innebär att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation: också finländska återflyttare integreras bäst i Finland om man får utbildning och jobb – de flesta kan ju redan språket. Indirekt diskriminering innebär att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer jämfört med andra i en jämförbar situation: en finländsk studerande som avlagt IB-examen är inte i en jämlik situation med en finländare som avlagt studentexamen i vårens antagning till finländska universitet.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet framlägger att en ung person som erhållit högskolebehörighet utomlands och som behärskar finska eller svenska bör garanteras en jämlik ställning vid antagning till finländska universitet det året personen fått sin högskolebehörighet. På det sättet kan man förankra dessa unga i det finländska samhället så att Finland inte går miste om värdefulla resurser i samhällsutvecklingen.

24. Att avlägga allmänna språkexamen i finska (YKI) utanför Finland

I den nuvarande lagstiftningen gällande allmänna språkexamen finns inte möjlighet att avlägga examen utomlands. Eftersom lagar är ett resultat av vad människor personligen anser och tycker, kan de också ändras. Den gällande lagen bör ändras så att det i fortsättningen är möjligt att avlägga allmänna språkexamen också utanför Finland. Allmänna språkexamen (YKI) har i

vissa undantagfall ordnats utomlands: i London och i Düsseldorf. Erfarenheterna har varit positiva och proven har lyckats väl.

Eftersom det i den gällande lagstiftningen inte finns bestämmelser om avläggande av språkexamen utanför Finland, finns det inte heller bestämmelser om vilket lands lagstiftning som ska tillämpas i fråga om fusk, anförande av besvär osv. Det är uppenbart att lagstiftningen till denna del bör ändras. För övrigt kunde man följa de regler och bestämmelser som tillämpas då man anordnar språkexamen i andra språk: till exempel Cambridgeexamen i engelska, Goethe-Institutets prov i tyska och SWEDEX test i svenska kan alla avläggas utomlands.

Finlands anslutning till EU gav finska språket en ny, internationell status som språket aldrig tidigare haft. Finskan är ett levande nationalspråk. Vi finländare har ansvar för språkets framtid. Vi anser att vårt språk förtjänar allt stöd och uppskattning också utanför Finlands gränser. En möjlighet att "marknadsföra" vårt språk är att göra det möjligt att avlägga språkexamen även utomlands.

Man kan anta att det finns ett intresse för språkexamen närmast i de länder där det också finns flera Finlandsskolor. Eleverna skulle ha stor nytta av möjligheten att kunna bevisa sina språkkunskaper och få ett officiellt intyg över sina kunskaper. Finlandsskolorna har dock inte själva tillräckligt med resurser för att ordna språkprov utan de behöver en lokal samarbetspartner. Dessa samarbetspartners ordnar ofta också undervisning i finska.

Lagen om allmänna språkexamina finns på Internet på adressen: www.finlex.fi/.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet framlägger att lagstiftningen om allmänna språkexamina bör ändras så att det i fortsättningen är möjligt att avlägga examen också utanför Finland. Presidiet uppmanas att utreda om det finns ett motsvarande prov i svenska samt vidta vid behov nödvändiga åtgärder för att ändra lagstiftningen.

25. Tryggande av verksamheten för finska skolan på Pattaya, Thailand genom beviljande av statsbidrag

En privat finsk skola som ger undervisning enligt den finska läroplanen för årskurserna 1-9 har sedan hösten 2010 verkat på Pattaya. Skolan grundades för att hjälpa familjer som bor eller semestrar i Thailand så att barnen kan gå i skola medan familjen vistas i landet.

Skolan har vid två tillfällen ansökt om statsbidrag och undervisningslov med rätt att ge betyg men ansökningarna har fått avslag. Därmed kan skolans elever inte få avgångsbetyg från grundskolan. Elevantalet i skolan varierar: en del studerar i skolan endast

en del av året. Läsåret 2011–2012 var antalet heltidsstuderande elever 12, i januari-februari 2012 var elevantalet 25.

Finansieringen täcks av elevavgifter och av en stödförening. Finland-Samfundet i Pattaya anser det viktigt att skolans ställning stärks och görs officiell i form av statsbidrag.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet beslutade att förkasta motionen, eftersom det genom Distansskolan Kul-kuri är möjligt att avlägga grundundervisningens lärokurser och få betyg.

26. Tryggande av finansieringen för Finlandsskolorna

Finlandsskolornas finansiering har under årens lopp vilat på relativt osäker grund. Det är inte hållbart i att skolorna varje år måste leva i osäkerhet om hur stort stöd de kommer att få för varje enskilt år och när de kommer att få det. Det handlar om att visa uppskattning för det arbete som skolorna gör samt om att värna om elevernas kunskaper i finska språket och kulturen och att föra dem vidare. Finska staten har inte råd att låta bli att stödja detta värdefulla arbete. Både lärare och elever representerar Finland i sitt eget land. Finlandsskolorna får statsunderstöd som ingår i undervisnings- och kulturministeriets budget. Ministeriet överför anslaget till Utbildningsstyrelsen som beviljar pengarna till Finland-Samfundet r.f. Samfundet delar sedan ut summan till Finlandsskolorna i enlighet med undervisnings- och kulturministeriets och Utbildningsstyrelsens kriterier.

Statsbidraget till Finlandsskolorna har länge varit 450 000 euro. Av denna summa har man betalat också kostnaderna för Finlandsskolornas utbildningsdagar som ordnas årligen i Helsingfors samt bidrag till lärarna för deltagande i egna lokala utbildningsdagar. Efter mycket lobbying och utlandsfinländarparlamentets ihärdiga ansträngningar beviljade riksdagens finansutskotts kultur- och vetenskapsdelegation samt kulturutskottet år 2011 ett tilläggsanslag på 200 000 euro till Finlandsskolorna. För år 2012 fick man ett tilläggsanslag på 150 000 euro. Tanken och förhoppningen var att tilläggsanslaget skulle vara permanent och utbetalas varje år, men så har inte varit fallet utan man har fått kämpa för finansieringen också i år. Då riksdagen har beviljat tilläggsfinansiering för Finlandsskolorna har den samtidigt klart och tydligt signalerat till undervisnings- och kulturministeriet att skolorna behöver mer finansiering. Undervisnings- och kulturministeriet har dock inte beaktat riksdagens vilja i sin egen budget.

Finlandsskolorna har kunnat ansöka om statsunderstöd antingen i januari (för ett kalenderår) eller i oktober (för ett läsår). De skolor som har skickat in sin ansökan i januari har år efter år fått vänta på sina pen-

gar, eftersom utbetalningen har dröjt flera månader till senvåren eller sommaren (år 2012 skedde betalningen under midsommarveckan). Dröjsmålet har berott på att överföringen av pengarna från undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen till Finland-Samfundet har tagit så länge. Finland-Samfundet har för sin del sänt pengarna vidare till Finlandsskolorna samma dag då bidraget kommit in på Finland-Samfundets konto. Från och med 2013 övergår man till ett system där samtliga skolor skickar in sin ansökan på hösten. Detta torde undanröja problemet med försenade utbetalningar, eftersom höstens understöd alltid betalats inom ett par månader från det att ansökningstiden gått ut.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet uppmanar utbildnings- och kulturministeriet att följa riksdagens vilja och höja Finlandsskolornas statsbidrag så att de anvisas ett permanent anslag under momentet.

27. Rätt till statsbidrag i privata skolor utomlands

Costa Blancas privata svenska grundskola, Skandinaviska Skolan Costa Blanca, har två finskspråkiga undervisningsgrupper (årsklasserna 1-3, 4-6). De finska eleverna är berättigade till statsunderstöd enbart om de har hemkommun i Finland. De familjer som bor tillfälligt i Spanien t.ex. en längre tid än ett år är inte berättigade till statsunderstöd, trots att familjerna vill trygga barnens undervisning på finska. För dessa familjer är skolavgifterna högre, eftersom de inte får något understöd. Familjerna upplever att förfarandet är ojämnt och diskriminerande. Som exempel kan nämnas att i Solkustens finska grundskola är alla elever som är finska eller nordiska medborgare berättigade till statsstöd.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet beslutade att förkasta motionen.

VI RESOLUTIONER OM KULTURFRÅGOR

28. Det ingermanländska arkivet och databanken

Ingermanländarnas historia är en väsentlig del av Finlands historia. Samtidigt vet vi allra minst om ingermanländarnas skeden under vår självständighetstid. Med tanke på detta spelar det ingermanländska arkivet en viktig roll. Arkivet förvaras numera i Nationalarkivet. Materialet består av ungefär 40 mappar och det har inte utökats sedan andra världskriget. Nyare material finns i ingermanländarnas egna arkiv i olika länder.

Ingermanländarnas organisationer i Finland, Estland, Ryssland och Sverige har nu inlett ett samarbete för att ta tillvara och organisera nyare material i det ingermanländska arkivet och i databanken. En elektronisk databank innebär att information om ingermanländarna görs tillgänglig för allmänheten oberoende av var man bor och lever.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet vädjar till statsmakten om att den beviljar stöd för inrättandet av ingermanländarnas databank. Initiativtagarna uppmanas dessutom att utreda om projektet kan erhålla ytterligare finansiering från EU. Utlandsfinländarparlamentet stödjer ingermanländarnas strävan att inrätta ett arkiv och en databas för ingermanländarna – den framtida historieforskningen skulle säkerligen dra nytta av det.

29. Utlandsfinländarnas dag som flaggdag i den finska kalendern

Utlandsfinländarparlamentet grundades 5.8.1997. Samtidigt fastställdes reglerna för verksamheten och gjordes de första resolutionerna. Den första sessionen hölls 23–24.11.1998.

Utlandsfinländarna är en viktig del av det finländska folket. Utanför Finlands gränser bor ca 1,3 miljoner utlandsfinländare. Det finns flera orsaker till varför det i den finska kalendern bör finnas en egen dag för utlandsfinländarna. Dagen kunde vara en flaggdag i Finland och för utlandsfinländarna runtom i världen.

Enligt lagen "får vederbörande ministerium i särskilda fall bestämma om flaggning för statens ämbetsverk och inrättningar i hela landet eller på enskilda orter på andra än de officiella flaggningsdagarna (22.3.1996/187)".

Ministerier samt regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna får vid behov bestämma om flaggning för dem underställda ämbetsverk och inrättningar på andra än de officiella flaggningsdagarna. (17.12.2009/1119)

Inrikesminister Päivi Räsänen ansvarar för utlandsfinländarnas frågor.

De officiella flaggdagarna räknas upp i en förordning om flaggning med Finlands flagga. På dessa dagar har statens ämbetsverk, anstalter och inrättningar skyldighet att flagga. De officiella flaggdagarna är sex varje år, dessutom flaggas det på valdagar och den dag då presidenten tillträder sitt ämbete.

De vedertagna flaggdagarna är dagar som inte har fastställts genom lag eller förordning, men då man rekommenderar flaggning. Helsingfors universitet upprätthåller en lista över de vedertagna flaggdagarna som finns angivna i Finlands statskalender. I allmänhet rekommenderar inrikesministeriet att "till god flaggkultur hör att flagga med Finlands flagga på de vedertagna flaggdagarna på samma sätt som på de officiella flaggdagarna". De vedertagna flaggdagarna är sammanlagt tretton om året och de är alla festdagar märkta i kalendern. Såväl de officiella som de vedertagna flaggdagarna märks i regel i almanackan med en liten finsk flagga.

Bland de vedertagna flaggdagarna finns bl.a. finskhetens dag den 12 maj, Svenska dagen den 6 november, de stupades dag den tredje söndagen i maj samt Nationella veterandagen den 27 april. Dessutom flaggar man bland annat på finska språkets och den finska litteraturens dag samt på jämlikhetens dag.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet framlägger att inrikesministeriet rekommenderar att statens ämbetsverk och inrättningar flaggar den 5 augusti som är dagen då utlandsfinländarparlamentet grundades (1997) samt att Helsingfors universitet vidtar åtgärder för att utlandsfinländarnas dag ska komma officiellt in i almanackan och Statkalendern. Dessutom framlägger utlandsfinländarparlamentet att alla utlandsfinländare och deras vänner i Finland flaggar den 5 augusti.

30. Återflyttande seniorers språk- och kulturkunskaper bör kartläggas

Lagen om äldre-service träder i kraft i Finland 2013. Lagen gäller även återflyttande seniorer. Avsikten med lagen är att förbättra den åldrande befolkningens välfärd, funktionsförmåga och självständiga livsföring samt möjligheterna att delta när kommunen bereder beslut och utvecklar service som påverkar de egna levnadsförhållandena. Syftet är också att förbättra den äldre personens möjligheter att få stöd och service i enlighet med behoven när den nedsatta funktionsförmågan så kräver och att förbättra den äldre personens möjligheter att påverka serviceinnehållet och fatta beslut som gäller servicen.

Bland de finländska seniorer som länge bott utomlands finns det sådana återflyttare som har klart försämrade kunskaper i finska språket och den finska kulturen. För att dessa återflyttare ska integreras i det finländska samhället så väl som möjligt, är det skäl att kartlägga deras språkkunskaper och utifrån resultaten vidta eventuella åtgärder.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet framlägger att social- och hälsovårdsministeriet i enlighet med lagen om äldre-service och för att främja jämlikhet kartlägger de återflyttande seniorernas språkkunskaper för att underlätta deras integrering i det finländska samhället samt förebygga och motarbeta deras utanförskap.

31. Suomeksi-projektet: att återuppliva utlandsfinländarnas språk och kultur

Sverigefinska Riksförbundet har inlett projektet "Suomeksi". Avsikten med projektet är att återuppliva finska språket och kulturen i Sverige.

Projektet är viktigt, eftersom sverigefinnarnas kunskaper i finska och kännedom om den finska kulturen har blivit sämre. Detta gäller i synnerhet andra och tredje generationens sverigefinnar. De känner inte längre till sina egna rötter, vilket kan ha en negativ inverkan på deras identitet. Många utlandsfinländare befinner sig säkert i motsvarande situation.

Mer information om projektet: www.rskl.se/suomeksi.html.

Initiativtagaren är beredd att presentera projektet i samband med utlandsfinländarparlamentets session. Dessutom önskar man diskussion om hur de medel och metoder som utnyttjats i Suomeksi-projektet kunde användas även av andra grupper av utlandsfinländare.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet rekommenderar att även andra utlandsfinländska sammanslutningar på andra håll i världen inleder motsvarande projekt i syfte att återuppliva finska språket och kulturen.

32. Finland-Samfundet bör ge stipendier även till ändamål som inte specificerats på förhand

Finland-Samfundet beviljar understöd två gånger årligen främst åt utlandsfinländska organisationers olika projekt. Beviljade understöd är avsedda att utgöra en delfinansiering av projekt. Understöd kan sökas för bl.a. anordnandet av evenemang, anskaffning av apparatur och materiel, ombyggnad och möblering av möteslokaler samt utbildning av handledare för olika hobbygrupper.

Utbildnings- och kulturministeriet beviljar understöd för Finland-Samfundet. Finland-Samfundet har berett grunderna för beviljandet av understöd för samfundets

organisations- och ungdomsverksamhet i samråd med utbildningsministeriet (nuvarande utbildnings- och kulturministeriet) så att dessa uppfyller ministeriets kriterier. I enlighet med ministeriets kriterier måste mottagaren av understöd godkänna en förbindelse enligt vilken understödet används för det projekt som nämns i ansökan. Dessutom måste varje mottagare av understöd lämna in en utredning om hur understödet har använts. Ministeriet kan kräva att få tillgång till utredningarna.

I motionen önskas att Finland-Samfundet ändrar grunderna för utdelning av understöd så att de föreningar som aktivt fungerat i fem år vartannat år kunde ansöka om en fast summa pengar för kultur- och hobbyverksamhet utan att ändamålet specificeras på förhand. Finland-Samfundet har kontakter med mer än 1 500 utlandsfinländska föreningar. Största delen av dessa har aldrig tidigare ansökt om understöd. Bland föreningarna finns sådana som varit verksamma i över 100 år och ett stort antal föreningar som bedrivit verksamhet i mer än 50 år. Finland-Samfundet har delat ut understöd sedan 1990 och har under åren behandlat sammanlagt drygt 4 000 ansökningar. Under 2002–2012 har antalet ansökningar varit drygt 2 200. Uppen-

mot 50 procent av sökandena ansöker om understöd varje år, och en del av dessa två gånger om året. Om grunderna för utdelning ändras på det i motionen beskrivna sättet, borde summan som utbildnings- och kulturministeriet beviljar vara mångfaldig. Den nuvarande summan skulle räcka för ett verksamhetsunderstöd på 70 euro per förening. Därmed skulle det inte finnas medel kvar för enskilda projekt.

Finland-Samfundet följer undervisnings- och kulturministeriets anvisningar vid beviljandet av understöd. Enligt anvisningarna bör pengarna uttryckligen användas för det ändamål som anges i ansökan. Utgångspunkten är att understödet utgör en delfinansiering av projekt och att verksamheten finansieras med medlemsavgifter samt genom övrig medelanskaffning.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet konstaterar att motionen inte tillhör utlandsfinländarparlamentets verksamhetsområde, eftersom undervisnings- och kulturministeriets krav och grunder för utdelning är enhetliga för alla organisationer och föreningar.

VII RESOLUTIONER OM EKONOMI- OCH INFORMATIONSFRÅGOR

33. Utlandsfinländska journalister bör få journalistpension och -priser

Utlandsfinländska tidningar och radioprogram drivs med knappa resurser, och deras redaktörer utför sitt arbete mot en ganska blygsam lön, och assistenterna gör det ofta utan finansiell ersättning. Om en redaktör blir arbetsoförmögen eller går i pension kan denne hamna i en mycket svår ekonomisk situation.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar årligen extra journalistpensioner av statens medel till några välrenommerade journalister som av olika skäl har en blygsam pension i övrigt. Dessa extra pensioner har beviljats sedan år 1977 i den nuvarande formen. Pensionen uppgår till cirka tusen euro och är skattepliktig inkomst.

Dessa extra journalistpensioner beviljas av undervisnings- och kulturministeriet på särskild ansökan efter att ministeriet först inhämtat ett utlåtande från den s.k. journalistnämnden. Journalistnämnden består av representanter från olika journalistorganisationer samt från undervisnings- och kulturministeriet.

Statens journalistpris delas ut till personer med en lång och förtjänstfull journalistisk karriär. Journalistnämnden tar fram ett förslag om pristagarna, varefter undervisnings- och kulturministeriet beslutar om vilka

personer som får priset. Priset uppgår till ett belopp på 7 500 euro (2012). Journalistpriserna delades ut för tjugonde gången i år.

År 2012 beviljade undervisnings- och kulturministeriet tio extra journalistpensioner och fyra journalistpriser.

Enligt undervisnings- och kulturministeriet kan även utlandsfinländska journalister ansöka om extra journalistpension som utbetalas ur statens medel. Däremot är det journalistnämnden som lägger fram förslag om mottagarna av statens journalistpris.

Regeringens förslag till statsbudget för 2013 omfattar inga anslag för att bevilja nya extra journalistpensioner och inte heller för några priser för tidningsredaktörer (s.k. journalistpriser). Förslaget grundar sig på de inbesparingar som man har varit tvungen att göra på alla förvaltningsområden i syfte att balansera upp de offentliga finanserna. 2013 års budget behandlas för närvarande av riksdagen.

Inför nästa år har det inte reserverats några anslag för att bevilja nya extra journalistpensioner och journalistpriser. Därför anser undervisnings- och kulturministeriet att det för närvarande inte är ändamålsenligt att informera om ansökning av extra journalistpension på sina www-sidor och inte heller att skicka ut blanketter för sådana ansökningar.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet konstaterar att utlandsfinländska media har en betydande uppgift i och med att de bidrar till att inte bara förbättra informationsflödet, utan även öka känslan av gemenskap bland utlandsfinländare. Utlandsfinländska tidningar och radiostationer drivs med knappa resurser, och deras redaktörer utför sitt arbete mot en mycket blygsam lön. Detta leder till att de ofta hamnar i en mycket svag ekonomisk situation då de går i pension.

Utlandsfinländarparlamentet föreslår att statsmakten i samband med förfarandet för att bevilja extra journalistpensioner och journalistpriser skulle beakta utlandsfinländska journalister i högre grad än tidigare.

34. Sökning av finländska telefonnummer på Internet borde göras möjligt för utlandsfinländare

Personer som bor utomlands kan inte söka finländska telefonnummer på Internet, eftersom representanterna för den finländska tjänsteleverantören Fonecta Ab:s tjänst Eniro.fi ger ut det erforderliga lösenordet enbart till sådana personer som är kunder hos finländska mobiltelefonoperatörer. Om man bor utomlands får man inte lösenordet ens mot betalning, vilket betyder att man inte kan registrera sig för denna tjänst från utlandet. Fonecta medger att det inte precis är enkelt att använda finländska registertjänster från utlandet, vilket grundar sig på motiveringar om dataskydd. Situationen är annorlunda än i många andra länder, men enligt Fonecta kommer detta inte att ändras åtminstone under den närmaste framtiden.

Enligt Fonecta kan man med ett finländskt mobiltelefonabonnemang sända ett SMS till numret 16400 i Finland, så att man får det lösenord som behövs för denna tjänst. Ett hinder för att skicka ett sådant SMS från ett utländskt mobilnummer är enligt Fonecta att det blir krångligt med faktureringen. Fonecta borde samarbeta med alla utländska operatörer kring faktureringsfrågor för att priset på det erforderliga SMS-meddelandet skulle kunna faktureras rätt, vilket i praktiken är omöjligt. Det kostar 0,25 euro att skicka ett sådant SMS i Finland.

Enligt chefen för juridiska ärenden vid Fonecta Ab måste man i Finland registrera sig mot vederlag för dylika former av service, eftersom olika personers kontaktppgifter inte får delas ut fritt och utan vederlag. Detta beror på de allmänna villkor som fastställts av Finlands Nummertjänst Ab om privatpersoners uppgifter. Finlands Nummertjänst upprätthåller en landsomfattande centraliserad abonnentdatabas, dit alla teleföretag sänder in abonnentuppgifter om sina abonnemangskunder. Dessa abonnentuppgifter används för ovannämnda

registertjänster. De allmänna villkoren har utarbetats i samarbete med Dataombudsmannens byrå. Enligt Fonecta kommer detta villkor även från lagstiftningen, eftersom uppgifter om privatpersoner inte får publiceras i något register förrän man informerat dem om ändamålet med och användningen av en sådan abonnentkatalog eller nummerupplysningstjänst. Upplysningen skall ges avgiftsfritt innan uppgifter om abonnenten införs i abonnentkatalogen eller i nummerupplysningstjänsten (Lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation 25 § 3 mom. Denna lag grundar sig på Europeiska unionens dataskyddsdirektiv om elektronisk kommunikation). I Finland har elektroniska register tillhandahållits mot vederlag redan på 1990-talet. Då information införts i dessa register har man inte meddelat att denna information skulle kunna sökas fritt var som helst i världen. Aktuell praxis har möjliggjort en mycket heltäckande landsomfattande nummerdatabas i Finland, och man har inte planerat att införa några ändringar där.

Fonecta föreslår att intresserade parter skaffar sig ett finländskt prepaid-kort till sin mobiltelefon under följande resa till Finland och att de på så sätt registrerar sig för tjänsten där man söker telefonnummer.

Med finländska mobiltelefonabonnemang kan man ringa Fonectas nummerupplysningstjänst från utlandet på numret +35820205. Faktureringen av denna tjänst fungerar så att SMS-meddelandet man får i svar är avgiftsbelagt.

I Finland är numret till Fonectas nummerupplysning 020202. Ett annat allmänt nummer för nummerupplysning i Finland är 118. Båda nummerupplysningstjänsterna betjänar kunder dygnet runt.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet föreslår att presidiet och sekretariatet utreder de verkliga hindren för att nummertjänsten inte kan tillhandahållas till utlandsfinländare.

35. Inom telebranschen bör fortlöpande abonnemang i Finland tillhandahållas utan pant till utlandsfinländare

Utlandsfinländare och övriga personer som bor utomlands måste betala en garantiavgift (pant) som i genomsnitt uppgår till 200–350 euro då de tecknar ett fortlöpande abonnemang för mobiltelefon, bredband eller distribution av digital-TV i Finland. Detta gäller i huvudsak sådana utlandsfinländare som tillbringar sommaren eller en längre period varje år i Finland. Garantiavgiften krävs som garanti för att den berörda personen betalar sina räkningar, eftersom det är synnerligen svårt att få kreditupplysningar om personer som bor i utlandet.

Enligt Sonera (TeliaSonera) behöver garantiavgif-

ten inte uppbäras av personer som bor i Sverige och som ingår ett abonnemangsavtal, om personen ifråga har ett svenskt personnummer, eftersom den berörda personens kreditupplysningar kan kontrolleras i Sverige med hjälp av detta personnummer. Kunden behöver inte heller betala någon garantiavgift om han eller hon har en permanent adress i Finland och ett finländskt personnummer, eftersom kreditupplysningarna då kan kontrolleras i Finland. Detta gäller närmast sådana finländare som bor utomlands en del av året. I övriga fall tillhandahåller Sonera s.k. prepaid-tjänster, som finns att tillgå för både mobiltelefoner och bredbandsabonnemang. Personer som flyttat till Finland måste i allmänhet bo i landet i ett års tid innan garantiavgiften slopas.

Elisa/Saunalahti rekommenderar att man använder ett abonnemang som kan laddas med kontanter både till mobiltelefonen och för bredbandsanslutningen om man bor tillfälligt i Finland. Detta abonnemang är också ett s.k. prepaid-abonnemang, och man kan ladda mer kontanter på abonnemangskontot om och om igen allt efter behov. Man kan ladda sitt abonnemangskonto i Elisäs affärer eller i R-kiosker. I sådana fall behövs ingen garantiavgift. Kunden kan behålla samma telefonnummer från år till år. Det finns också förmånliga månadspaket att välja bland.

DNA uppbär ingen garantiavgift om kunden under de senaste två åren har haft en permanent adress i Finland och har ett finländskt personnummer. Som permanent adress räknas även en tillfällig finländsk adress. Då borde det fungera precis som normalt att ingå ett telefonabonnemang eller att sluta ett avtal för Internettjänster. Då man gör upp ett avtal om ett telefonabonnemang lönar det sig att ingå ett avtal som gäller tills vidare. I sådana fall kan telefonabonnemanget läggas på "sparlåga" så länge man som kund bor utomlands, exempelvis genom att uppdatera abonnemanget till ett standardabonnemang av typen "Onni S", som kostar 0,66 € per månad. På detta sätt kan man behålla samma nummer till ett förmånligt pris året runt och då behöver man inte ingå ett nytt abonnemang med ett nytt nummer varje gång. Så länge man vistas i Finland kan man använda vilken abonnemangstyp som helst enligt eget behov.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet föreslår att presidiet och sekretariatet utreder om man i fråga om garantiavgiften kan hitta en enkel, enhetlig och mer förmånlig praxis.

36. Utlandsfinländarparlamentets konton och budget

Utlandsfinländarparlamentet finansieras helt och hållet med medel från Finland-Samfundet rf. I sina konton redovisar Finland-Samfundet de kostnader som härrör från de olika verksamhetsformerna. Utlandsfinländarparlamentet finns på utgiftspost 501. Samfundets kontor utarbetar varje år ett budgetförslag åt styrelsen i Finland-Samfundet. Styrelsen ansvarar för samfundets konton. Samfundets styrelse har gett verksamhetsledaren fullmakt att redovisa Finland-Samfundets konton åt utlandsfinländarparlamentets ekonomiutskott för utlandsfinländarparlamentets del.

Enligt utlandsfinländarparlamentets resolutioner 59/2005, 42/2007 och 58/2010 fortsätter Finland-Samfundet rf. att stöda utlandsfinländarparlamentet och lämnar även i fortsättningen en redovisning över parlamentets utgifter åt ekonomiutskottet och presidiet. Under sådana år då sessioner äger rum uppgår utlandsfinländarparlamentets utgifter till ca 100 000 euro, vilket utgör en mycket betydande del av Finland-Samfundets budget. Utlandsfinländarparlamentet uppmånade dessutom undervisnings- och kulturministeriet i resolution 50/2002 att ta detta i beaktande då ministeriet överväger hur stora anslagen till Finland-Samfundet ska vara.

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTETS RESOLUTION:

Utlandsfinländarparlamentet föreslår att Finland-Samfundet rf. fortsätter att stöda utlandsfinländarparlamentet och att Finland-Samfundet lämnar en redovisning över parlamentets utgifter åt ekonomiutskottet och presidiet även i samband med följande session. Utlandsfinländarparlamentet uppmånar den finländska riksdagen samt undervisnings- och kulturministeriet att uppmärksamma regeringens utlandsfinländarpolitiska program, där den finländska regeringens politiska riktlinje är att garantera verksamhetsförutsättningarna för utlandsfinländarparlamentet.

Då undervisnings- och kulturministeriet fattar beslut om anslagen för Finland-Samfundet rf. bör ministeriet beakta att Finland-Samfundet bär hela ansvaret för Utlandsfinländarparlamentets budget och verksamhet. Under de år då sessionerna äger rum uppgår utgifterna till minst 130 000 euro, och i sessionerna deltar 117–220 olika sammanslutningar. Sessionerna anordnas med två till tre års mellanrum.

Ulkosuomalaisparlamentin sihteeristö

Suomi-Seura ry
Mariankatu 8
00170 Helsinki
Finland
Puh: +358-(0)9-684 1210
Faksi: +358-(0)9-684 12 140
Sähköposti: info@usp.fi, info@suomi-seura.fi
Internet: www.usp.fi, www.suomi-seura.fi

Utlandsfinländarparlamentets sekretariat

Finland-Samfundet rf
Mariégatan 8
00170 Helsingfors
Finland
Tel: +358-(0)9-684 1210
Fax: +358-(0)9-684 12 140
E-post: info@usp.fi, info@suomi-seura.fi
Internet: www.usp.fi, www.suomi-seura.fi

The Secretariat of the Finnish Expatriate Parliament

Finland Society
Mariankatu 8
00170 Helsinki
Finland
Tel: +358-(0)9-684 1210
Fax: +358-(0)9-684 12 140
E-mail: info@usp.fi, info@suomi-seura.fi
Internet: www.usp.fi, www.suomi-seura.fi